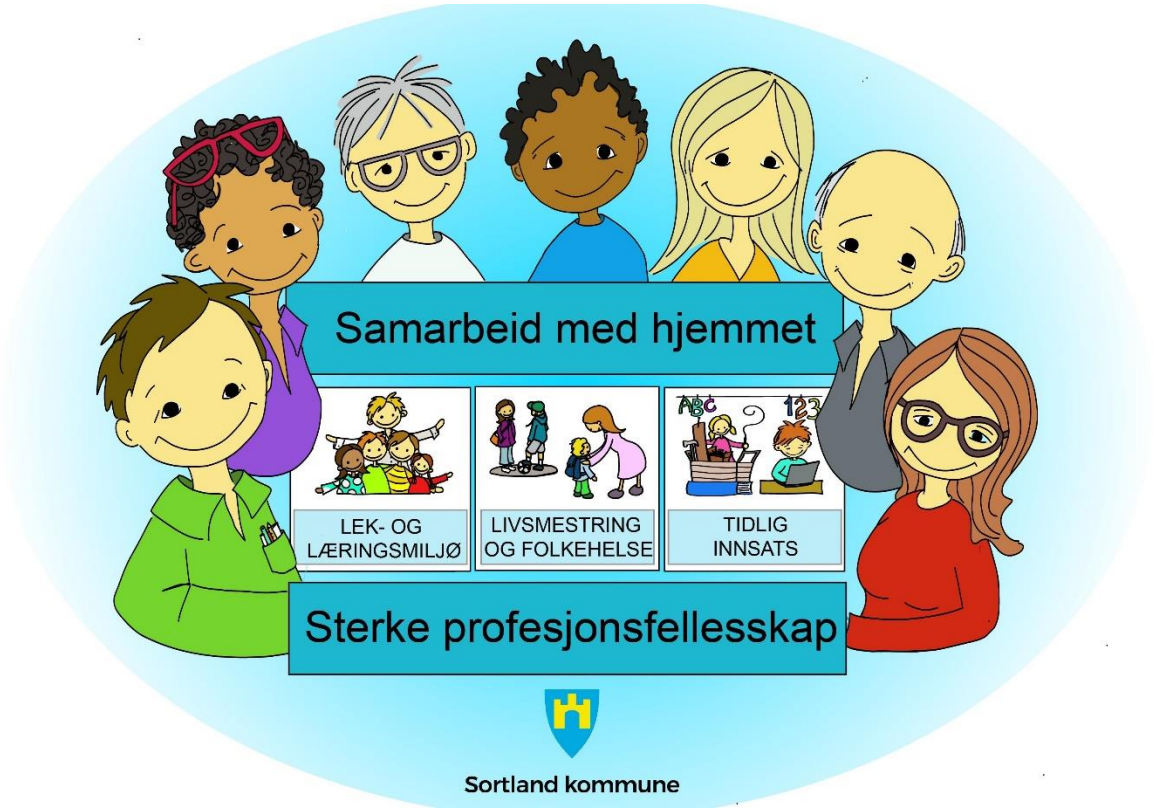
Sortland kommune

Kvalitetsmelding for grunnskole og barnehage

Sortland kommune 2024



Innhold

1. Innledning 2

2. Kvalitetssystem, kvalitetsutvikling og internkontroll 2

3. Helhet og sammenheng 3

3.1 KIBS 3

3.2. Laget rundt barnet 4

4. Skole 7

4.1 Elevmedvirkning 7

4.2 Trafikksikkerhet – Hjertesone 7

4.3 SFO 8

4.4 Digitalisering og KI 9

4.5 Elever og undervisningspersonale 9

4.6 Lærertetthet 11

4.7 Elever som får spesialundervisning 12

4.8 Læringsmiljø - Elevundersøkelsen 13

4.9 Læringsutbytte - Nasjonale prøver 16

4.10 Grunnskolepoeng, standpunktkarakterer og eksamen 22

4.11 Fravær og gjennomføring 25

5 Barnehage 26

5.1 Nøkkeltall 26

5.2 Spesialpedagogisk hjelp 27

5.4 Foreldreundersøkelsen 30

5.5 Barnehageopptak 30

5.6 Barnehagemyndighet 31

6 Konklusjon – og veien videre barnehage og skole 31

1. Innledning

Alle barn og elever i barnehager og skoler i Sortland kommune skal oppleve et trygt, tilrettelagt og godt barnehage- og skolemiljø som fremmer læring, danning, trivsel og helse – dette gjelder både det fysiske og sosiale miljøet (Kommunedelplan for kvalitet i barnehager og skoler 2021-2025, KIBS)**.** Dette er vår felles visjon for barn og unge i Sortland og skal være ledetråd for arbeidet som utøves hver eneste dag av våre ansatte.

Skolen og barnehagen spiller en stor og viktig rolle i alle barn og unges liv. Gode skoler som løfter alle elevene uavhengig av bakgrunn, er de viktigste bidragene for å skape et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle. Et raust og støttende barnehage- og skolemiljø er grunnlaget for en kultur der barn og unge oppmuntres og stimuleres til sosial og faglig utvikling. Barnehagen og skolen skal møte alle med tillit, respekt og krav, og de skal få utfordringer som fremmer danning og lærelyst.

Kvalitetsmelding for barnehage og grunnskole i Sortland kommune er utarbeidet for å gi informasjon om sektorene det siste året. Kvalitetsutvikling i Sortlandsbarnehagen og Sortlandsskolen knyttes til målene fastsatt i i KIBS. Meldingen skal slik danne et utgangspunkt for dialog, drøfting og planlegging av arbeidet med kvalitetsutvikling i barnehage og skole. Skole-/barnehageeier, ledere, alle ansatte og støttefunksjonene har ut fra sine ulike roller et felles ansvar for å legge til rette for god kvalitet og utvikling i barnehager og skoler og at praksis er i samsvar med gjeldende lov- og forskrift.

2. Kvalitetssystem, kvalitetsutvikling og internkontroll

I Rammeplanen for barnehager framgår det at barnehagene skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon. Det framgår også Rammeplan for barnehage at:

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

I Rammeplan for SFO fastsettes det at *SFO skal være et fellesskap og en lærende organisasjon som jevnlig vurderer og videreutvikler sin praksis.*

Kommunens plikt til å arbeide med kvalitetsutvikling i skolen, fastslås i opplæringsloven § 17-12 *Skolefaglig kompetanse og kvalitetsutvikling*:

Det skal vere skolefagleg kompetanse i kommune- og fylkeskommuneadministrasjonen. Kommunen og fylkeskommunen skal arbeide for å halde ved lag og heve kvaliteten i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa. Kommunen og fylkeskommunen skal sørgje for at skolane jamleg vurderer i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei måla som er fastsette med heimel i §§1-4 første og andre ledd og 1-5 andre og tredje ledd. Kommunestyret og

fylkestinget skal minst éin gong i året få informasjon om læringsmiljøet, læringsresultata og gjennomføringa til elevane i opplæringa.
Kvalitetsmeldingen inngår i Sortland kommunes kvalitetsvurderingssystem for barnehage og skole. Dette er et system for dialog, styring og internkontroll og skal bidra til god kvalitet, forebygge og hindre regelverksbrudd, samt sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og fulgt opp.

For å kunne vite at utviklingen går i ønsket retning, skal barnehagene og skolene ha god systematikk for å vurdere kvaliteten på egen praksis. Barnehagene og skolene skal jevnlig vurdere egen praksis og innhente kunnskap om egen virksomhet. Som et ledd i dette skal barnehagene og skolene med involvering av alle ansatte, hvert år arbeide med en egenvurdering. Spørsmål til egenvurderingen utarbeides og fastsettes i tråd med KIBS, barnehagenes og skolenes utviklingsmål, kommunale satsningsområder, samt særlige utfordrende områder. For skolene knyttes egenvurderingen også opp mot skolenes resultater og analyse av elevens læringsutbytte, læringsmiljø og skoleutvikling.

Med bakgrunn i egenvurderingen, gjennomfører kommunalsjefen hvert år et dialogmøte med hver barnehage og skole. På disse møtene deltar ledergruppen, og i deler av møtet med skolene deltar også elevrådet inn. Tematikken i møtene er knyttet til kvalitet både i forståelse av prosess, struktur og resultat. Forrige barnehage/-skoleår inngikk disse temaene i egenvurderingen:

Barnehage	Skole
Forutsetninger for godt kvalitetsutviklingsarbeid	Forutsetninger for godt kvalitetsutviklingsarbeid
Inkluderende praksis	Elevenes skolemiljø
Samarbeid med hjemmet	Elevens læring
Milepæler KIBS utviklingsplan	SFO
	Rådsorgan
	Milepæler KIBS utviklingsplan

Som et ledd i sitt kvalitetsarbeid, skal barnehagene og skolene hvert år utarbeide sin lokale utviklingsplan. Denne skal inneholde mål, tiltak, ansvar og evaluering. Utviklingsplanen skal bygge på lokale mål og knyttes til KIBS.

3. Helhet og sammenheng

3.1 KIBS

KIBS - Kommunedelplan for kvalitet i barnehage og skole 2021-2025, fungerer som et godt støtte- og styringsdokument for barnehager, skoler og administrasjonen. Felles fokusområde, milepæler og aktiviteter, samt den enkelte enhets utviklingsplan, er godt forankret i denne.

Forrige år var lek- og læringsmiljø i barnehagenes og skolenes utviklingsarbeid vektlagt med særlig fokus på:

- Inkluderende praksis – verdier, holdninger og kultur for mangfold.
- Voksenrollen – den autoritative voksne

Til tross for utfordringer blant annet knyttet til bemanning (jf. kp. 6) jobber de fleste enhetene strukturert og med et stort engasjement. Samtidig ser vi at det variere fra enhet til enhet, hvor godt de har klart å jobbe målrettet med sitt utviklingsarbeid.

For å sikre faglig støtte til arbeidet med planen, inngikk Sortland kommune partnerskap med OsloMet våren 2023. Dette er et resultat av nasjonal *Tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehager og skoler*. Da vi inngikk samarbeidet hadde vi som ambisjon å gjennomføre tiltak som favnet bredt og der målgruppen for likelydende tiltak, var alle ansatte i barnehager og skole. For barnehage fungerte retningen godt, men for skolene erfarte vi at strekket i laget var større enn vi var klar over. I tillegg til bemanningssituasjonen, tror vi dette skyldes for svak kartlegging av kompetansebehov, samt andre forutsetninger slik som svak struktur og systematikk i arbeidet med skoleutvikling.

Inneværende barnehage- og skoleår vil støtten fra OsloMet derfor være rettet mot enkeltbarnehager og -skoler. I tillegg vil det være et felles kompetansegivende opplegg for alle ansatte i barnehagene.

3.2. Laget rundt barnet

I KIBS brukes uttrykket *Laget rundt barnet* om alle som jobber med barn og unge i Sortland kommune. Uttrykket er siden blitt brukt på det tverrsektorielle og systematiske arbeidet for barn og unge, jf. *Plan for forebyggende arbeid for barn og unge* og *Samhandlingsmodellen* som er utviklet i BTI-prosjektet. Her beskrives også struktur for det tverrsektorielle systematiske arbeidet for barn og unge i Sortland kommune.

For å sikre god sammenheng, kontinuitet og samhandling i arbeidet med barn og unge i Sortland kommune, er det opprettet to nye arenaer for samhandling: *Plangruppe Laget rundt barnet* og *Arbeidsutvalget Laget rundt barnet*. Plangruppen er et bredt sammensatt forum bestående av representanter fra alle sektorer som jobber med barn og unge. Gruppen gir innspill til pågående utviklingsarbeid for å styrke samhandling rundt og tjenester for barn og unge. Arbeidsutvalget, som er en mindre tverrfaglig gruppe, har ansvar for implementeringen av BTI-handlingsveilederen, følge opp tiltak i Plan for forebyggende arbeid, samt å koordinere det forebyggende arbeidet.

BTI – Bedre tverrfaglig innsats

Høsten 2021 ble prosjektet «Bedre Tverrfaglig Innsats» startet opp. Formålet med prosjektet var å utvikle en lokal samhandlingsmodell (se over) for å styrke systematikk og kompetanse i identifikasjon av, og arbeid med utsatte barn, ungdom og familier.

En viktig del av prosjektet var å utarbeide en handlingsveileder som skal støtte den enkelte ansatte og sikre god kvalitet og samhandling i arbeidet med utsatte barn og unge. Dette er et viktig verktøy for å sikre at barns utfordringer identifiseres tidlig, at en setter inn tidlig innsats, at en får til et godt tverrfaglig samarbeid og at en på den måten sørger for inkludering og hindrer utenforskap.

Handlingsveilederen er i løpet av 2023/2024 tatt i bruk i barnehager, skoler og andre sektorer som arbeider med barn og unge. Vi valgte en trinnvis innføring der vi tok i bruk nivå 0 (undring) i august-oktober, nivå 1 (fra beeymring til tiltak) november-februar og nivå 2-3 (tverrfaglig innsats og omfattende tverrfaglig samarbeid) i mars-juni. Fra og med høsten 2024 skal handlingsveilederen brukes av alle enheter som jobber med barn og unge i Sortland kommune. Oppfølging og støtte i bruk av handlingsveilederen ledes av

Arbeidsutvalget Laget rundt barnet. Sortland kommune har mottatt 500 000 kroner i implementeringstilskudd fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR).

Partnerskap mot mobbing

Laget rundt barnet omfatter også aktører utover de som innehar profesjonelle roller. Det er mange voksne i ulike roller som skal påvirke og skape et trygt og godt oppvekstmiljø for barn og unge. Foreldrene i foreldrerollen, frivillige voksenledere på fritidsklubben eller i trenerrollen, lokalpolitikere som engasjerer seg i lokal- og oppvekstmiljøet. Det som skjer på de ulike arenaene påvirker hverandre gjensidig, altså kreves det en innsats ilag for å sikre gode oppvekstmiljøer. Målsettingen med en forpliktende partnerskapsavtale mot mobbing, er å styrke arbeidet med inkludering og mot mobbing på den enkelte arena, men også å forsterke samarbeidet mellom de ulike aktørene og arenaene.

Partnerskapsavtale mot mobbing er et av tiltakene i Plan for forebyggende arbeid som Arbeidsutvalget følger opp sammen med Ungdomsrådet. Våren 2023 ble invitasjon til oppstartsmøte sendt ut til ønskede partnere. Oppstartsmøte med introduksjon av utkast partnerskapsavtale ble gjennomført i mai med godt oppmøte og engasjement. Målsettingen er å ha en partnerskapsavtale med varighet på 2 år klar for signering i oktober 2024 med behandling i kommunestyret november 2024.

Ungdomsrådet har vært og er en viktig samarbeidspartner i arbeid med en lokal partnerskapsavtale mot mobbing.

Samarbeid med hjemmet

Et godt samarbeid mellom hjem og barnehage/skole/SFO, er av stor betydning for barn og unges trivsel, læring og utvikling. En god og tillitsfull dialog mellom hjem og skole er et gjensidig ansvar, men barnehagen og skolen har det overordnede ansvaret for å ta initiativet og legge til rette for samarbeid. Foreldregruppa har ulike forventinger, behov og meninger om barnehagens og skolens mål og praksis. Å skape en felles forståelse for hva som er viktig i et godt barnehage- og læringsmiljø vil være et sentralt tema i foreldresamarbeidet.

Som et ledd i kommunalt årshjul for samhandling mellom barnehage-/skoleeier og foreldre, ble det den 15. februar arrangert temakveld for alle foreldrene. Psykologspesialist Line Marie Warholm hadde da et innlegg over temaet «Livet er ikke en dans på roser: Hvordan ruster vi barna til å tåle det livet har å by på? Arrangementet trakk 400 stykker til Møysalen og har siden bidratt til nyttige refleksjoner både i foreldregruppa og blant ansatte i oppvekstsektoren.

Det har også vært stor aktivitet initiert av FAU ved flere av barnehagene og skolene. Aktiviteter som kan nevnes er for eksempel Hjertesone – trafikksikkerhet, sosiale arrangement, felles tiltak knyttet til språkbruk blant elever, utarbeidelse av retningslinjer for skoleturer mm.

Barne- og ungdoms LOS

Våren 2022 ble prosjektet Barne- og ungdoms LOS opprettet med en varighet på tre år. Formålet med prosjektet er å kartlegge og følge opp barn og unge som er i ferd med å utvikle stort fravær fra skolen, samt å styrke systemarbeid med god struktur og støtteverktøy. I tilknytning til prosjektet er det i tillegg til en

stilling som Barne- og ungdoms LOS til, etablert styringsgruppe, prosjektgruppe og samarbeid med TOPS (nettverket for spesialpedagogisk koordinatore i skolene).

I løpet av andre prosjektår er oppfølging av enkeltelever og deres familier skreddersydd ut fra hva kartlegging viser. I et samarbeid mellom skolene, barne- og ungdomsLOS, familien og andre instanser, forsøkes det å finne frem til tiltak som kan hjelpe barnet/ungdommen til å øke sitt skolenærvær.

Tiltak som er prøvd ut på systemnivå er blant annet arbeid med å utvide skolens tilbud med alternativ eller utvidet skolearena. Noen skoler er kommet i gang med samarbeid med Inn på tunet - gårder. Paviljongen ved Holmstad skole er også tatt i bruk av Sortland ungdomsskole som et prosjekt for elever med bekymringsfullt fravær, med gode resultater.

Verktøykassa for oppfølging av skolefravær, som ble utarbeidet første prosjektår, er også et av tiltakene. Skoleåret 2023/2024 er verktøykassa prøvd ut i skolene, samt fulgt opp av prosjektgruppe og TOPS med oppfølgende workshops for skolene. Arbeid med å videreutvikle verktøykassa til en helhetlig veileder for skolene i Sortland er i gang og forventes ferdigstilt i løpet av høsten.

Arbeid med å forebygge og håndtere skolefravær ser vi på som en del av det kontinuerlige arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Bekymringsfullt skolefravær er et symptom, et uttrykk for noe underliggende. Det har derfor i skoleåret 2023/2024 vært et viktig systemfokus på regelverkskompetanse og rutiner for hvordan følge med og følge opp skolefravær i tråd med rutiner for aktivitetsplikten for et trygt og godt skolemiljø.

3.3 Regionalt samarbeid

Kommunene i Vesterålen samarbeider om kvalitetsutvikling i barnehage, skole og SFO. Satsingsområdene er basert på kartlegging av lokale behov og forankret i nasjonale, regionale og lokale styringsdokumenter.

De regionale satsingsområdene for skole og SFO i perioden 2023-2026 er lederkompetanse i skole og SFO, kompetanse på inkludering og tilrettelegging og digital kompetanse. For barnehage er satsingsområdet knyttet til voksenrollen, inkludering og ledelse av utviklingsarbeid.

Samarbeidet vedtas og følges opp i Oppvekstforum. Forumet består av administrativ barnehage- og skoleeier, PPD, HTV og Studiesenter RKK. Saker som særskilt angår barnehage og/eller skole/SFO diskuteres og vedtas i arbeidsgruppe for barnehage (AUB) og arbeidsgruppe for skole og SFO (AUS). Andre samarbeidspartnere og faglige instanser inviteres inn når det er hensiktsmessig og nødvendig.

Tema som diskuteres har vært eksempelvis ny opplæringslov, rammeplan for barnehage, rammeplan for SFO, kunstig intelligens, overgang grunnskole/videregående opplæring, tilskuddsordningene for regional kompetanseutvikling barnehage (REKOM), desentralisert kompetanseutvikling skole og SFO (DEKOM) og Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis.

Det regionale samarbeidet favner også om ulike nettverk, som styrernettverk, pedagogisk-ledernettverk, barnehagemyndighetsnettverk, SFO-ledernettverk og skoleledernettverk.

For skole ble det i løpet av 2023/2024 gjennomført en felles fagdag for alle SFO-ansatte og SFO-ledere, en felles fagdag for nyutdannede, nytilsatte lærere og deres mentorer og rektorer, samt workshop for eksaminatorer og sensorer. Sistnevnte er en del av regional ordning for lokalt gitt eksamen, som også

rommer felles regionale retningslinjer for lokalt gitt eksamen, sensorutveksling på tvers av skoler og kommuner, og en digital oppstartsamling for lærere og ledere i løpet av høst-semesteret.

For barnehageåret 2023/2024 ble det gjennomført to styrersamlinger, samt regionale styrernettverk. Tema knyttes til satsningsområdene og ses i sammenheng med faglig innhold og prosess i styrernettverket. Slik kan barnehagen samlet, styrkes i å lede utviklingsarbeidet i eget personale gjennom felles kjennskap til - og bruk av verktøy og metoder i målrettede prosesser.

Studiesenter RKK og skoleutvikler koordinerer det regionale samarbeidet, i samarbeid med barnehage- og skoleeier.

4. Skole

Under omtales noen områder som er knyttet til skole. I dette inngår også noen faktatall som kan omtales som strukturkvalitet og gir en beskrivelse av ytre forutsetninger slik som bemanning, kompetanse, ressurser osv. Til slutt i kapitlet presenteres indikatorer som sier noe om resultatkvalitet.

4.1 Elevmedvirkning

Elevmedvirkning skal prege skolens praksis. Det betyr at elevene skal medvirke og ta medansvar i læringsfellesskapet som de skaper sammen med lærerne hver dag.

I september ble det gjennomført elevrådsopplæring i samarbeid med Ungdomsrådet for alle elevrådene. Fokus i opplæring har vært å bevisstgjøre elevrådene i å være gode rollemodeller, samt opplæring i konkrete metoder og måter å tenke og handle for å få et aktivt elevråd og klassens time. Målsettingen er å sikre reell medvirkning – hva innebærer medbestemmelse, og hvordan kan vi i det daglige sørge for at den ivaretas? Medbestemmelse, ansvarlighet og demokratisk tilnærming må læres, og som alt annet vi lærer trenger vi å øve for å bli gode.

Å bygge kultur for elevmedvirkning tar tid og krever innsats fra hele skolen. Det er nå etablert nettverk for skolenes elevrådskontakter der elevmedvirkning er sentralt tema. Elevmedvirkning har også vært tema på skoleledermøter. I mai ble det gjennomført en evalueringssamling for elevrådene. Evalueringen viste at alle hadde fått til mye av det de hadde satt som ønsker for opplæringen i september, men at det fortsatt må arbeides med å ha en god kvalitet på klassens timer og elevråd.

4.2 Trafikksikkerhet – Hjertesone

I henhold til Sortland kommunes trafikksikkerhetsplan vedtatt av kommunestyret, er det igangsatt arbeid med opprettelse av hjertesone rundt alle skolene tilhørende Sortland kommune. Den private Montessoriskolen er også tilbudt å være med på prosjektet.

Hjertesone er et prosjekt som i hovedsak skal være elev- og foreldrestyrt. Alle skolene med elevråd og FAU er godt i gang med å få etablert en hjertesone rundt skolen sin. Det er et prosjekt som tar tid, og vi ser for oss at hjertesonene vil være ferdige i løpet av 2026.

Hjertesone består i hovedsak av holdningsskapende tiltak på de enkelte skolene, men det er også en del som omhandler fysiske tiltak. I forbindelse med kartleggingen av de fysiske behovene vil kommunen komme frem til tre alternativer for de fysiske ønskene:

1. Tiltak kan gjennomføres innenfor budsjett som allerede foreligger.
2. Tiltaket må løftes til politisk nivå for å få bevilget penger samt at det søkes midler fra fylkeskommunen.
3. Tiltaket kan ikke gjennomføres fordi det strider mot lov eller forskrift.

Når prosjektene er ferdigstilte vil politisk nivå i kommunen bli orientert om de forskjellige hjertesonene.

4.3 SFO

SFO er en del av skolen og en viktig arena for utvikling, læring, vennskap og lek. I 2021 kom ny nasjonal rammeplan for SFO. Rammeplanen har status som forskrift med hjemmel i opplæringsloven § 4-5.

SFO er en viktig fritidsarena for barn 1.-4. trinn, og for barn med behov for særskilt tilrettelegging 1.-7. trinn. SFO gir barn mulighet til å delta i lek og fritidsaktiviteter som fremmer vennskap, sosial kompetanse, språkutvikling og kreativitet. SFO er en viktig arena for inkluderende fellesskap der barn skal oppleve sosial tilhørighet med andre barn. Dette fremmer respekt for ulikhet og anerkjennelse av mangfold. SFO bygger derfor under viktige prinsipper og innhold i Overordnet del av læreplanverket (LK20) – verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Rammeplan for SFO gir rom for lokale variasjoner, satsinger og planer. For å sikre et helhetlig perspektiv på barnas oppvekst og utvikling skal SFO og skole samarbeide tett.

Sortland kommune arbeider systematisk med implementering av rammeplanen. Gjennom fysiske og digitale samlinger og fagdager har ansatte og ledere i SFO i hele Vesterålen samarbeidet om kvalitetsutvikling gjennom *Tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i barnehager og skoler*. Dette skjer i partnerskap med Nord Universitet. Fokus for kompetansetiltakene har i hovedsak handlet om å styrke lederskapet og implementering av rammeplanen for SFO. Det regionale utviklingssamarbeidet vil fortsette også kommende skoleår. I tillegg har to av kommunens SFO-ledere deltatt på samlingsbasert kompetansetilbud for ledere i SFO.

Aktiviteten knyttet til kompetanseutvikling, som også skolelederne deltar i, har vært et løft for SFO og dens ansatte i Sortland kommune. Barna oppholder seg mange timer i SFO, og er en viktig del av deres fritid. Kompetente voksne har derfor stor betydning for hvordan rammeplanens verdigrunnlag tolkes og utøves i praksis.

Arbeid med å utvikle en felles årsplan for SFO i Sortland kommune har foregått gjennom hele skoleåret. Formålet med Årsplanen er å:

- være et veiledende verktøy for de ansatte og virksomheten i SFO.
- bidra til at målene for de regionale og lokale SFO-ledernettverkene realiseres.
- bidra til å se sammenhenger mellom dokumenter og planer som legger føringer for SFO sitt utviklingsarbeid.
- synliggjøre noe av tolkningsarbeidet som alle ansatte i Sortland-SFO har vært med på.

Tolkningene av rammeplanen og satsningsområder og kjennetegn fra KIBS, blir utgangspunkt for det videre utviklingsarbeidet. SFO skal være en selvstendig enhet, samtidig som det skal være en del av skolen. Også inneværende skoleår vil en del av utviklingsarbeidet være knyttet til å styrke sammenhengen mellom skole og SFO.

En stor andel av elevene på 1.-4. trinn i Sortlandsskolen har plass i SFO. Den største andelen er på 1. trinn. Lovendringen i 2022 som innebar inntil 12 timer gratis SFO til alle barn på 1. trinn, ble utvidet til også å gjelde 2. trinn fra 2023. 12 timer tilsvarer halv plass. Dette har medført økning i antall barn på SFO. Fra høsten 2024 utvides ordningen igjen og gjelder da også for 3. trinn. Det forventes derfor en ytterligere økning i andel elever som har SFO-plass, samt økt bemanning.

Tabell 1 Antall barn i SFO og andel av hele elevgruppen

	Antall barn 6-9 år	Antall barn med full plass	Antall barn med halv plass	Totalt antall barn i SFO
2019/2020	485	101	21	122
2020/2021	461	133	23	156
2021/2022	451	163	52	216
2022/2023	448	166	88	254
2023/2024	445	167	131	298

4.4 Digitalisering og KI

Sortlandsskolene har fornyet læremidlene etter at ny læreplan kom i 2020. Det er vektlagt at lærere og elever skal ha tilgang til både fysiske og digitale læremidler, som gir lærerne god fleksibilitet og et godt grunnlag for variert undervisning. I løpet av det siste året er det investert i nye digitale skjermer, slik at alle klasserom nå har oppdaterte interaktive skjermer som gjør at vi kan utnytte digitale læringsressurser godt.

Kunstig intelligens i form av språkmodeller har siden slutten 2022 påvirket og utfordret skolen. Dette kan bli en ressurs for både lærere og elever i form av en digital assistent som kan tilpasse læring og være til hjelp for elever både hjemme og på skolen. Språkmodellene kan lette arbeidsbyrden for de ansatte ved blant annet å hjelpe med administrative oppgaver. Kunstig intelligens vil derfor være et viktig fokusområde i utviklingsarbeidet kommende skoleår.

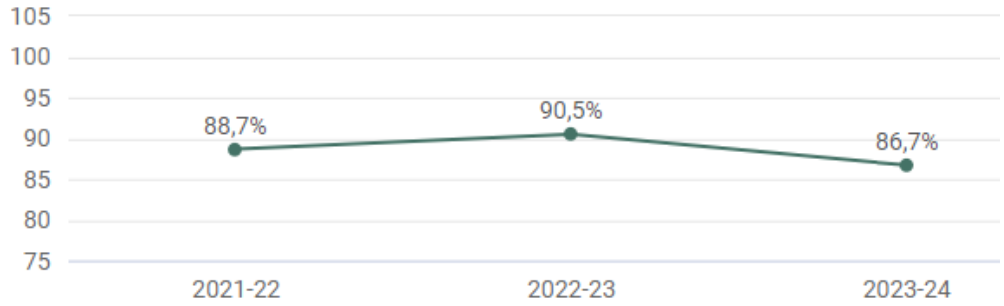
4.5 Elever og undervisningspersonale

Indikatoren **elever** opplyser om tallet på elever som er registrert ved grunnskoler per 1. oktober det aktuelle skoleåret. Indikatoren **Årsverk for undervisningspersonale** viser sum årsverk for undervisningspersonalet. Indikatoren **årstimer gitt av personale med godkjent utdanning** viser hvor stor andel av årstimer som er gjennomført av undervisningspersonale med godkjent utdanning.

Tabell 2 Antall elever og lærerårsverk

Indikator og nøkkeltall			
Elever	**2021/22**	**2022/23**	**2023/24**
Alle skoler	1 218	1 254	1 262
Holmstad skole	40	39	35
Lamarka skole	244	236	232
Maurnes skole	64	57	53
Sigerfjord skole	99	92	105
Sortland barneskole	271	301	295
Sortland ungdomsskole	402	433	448
Strand skole	98	96	94
Årsverk for undervisningspersonale	**2021/22**	**2022/23**	**2023/24**
Sortland kommune	124,3	128,1	134,5
Holmstad skole	5,5	5,4	6.2
Lamarka skole	21,9	22,3	21,9
Maurnes skole	7,7	8,7	8,9
Sigerfjord skole	11	10,4	10,6
Sortland barneskole	23,7	25,4	22,4
Sortland ungdomsskole	44	45,3	45,9
Strand skole	10,5	10,6	10,5

Figur 1 Andel årstimer gitt av personale med godkjent utdanning



Tabell 3 Antall lærere som har deltatt i Lærerløftet fra Sortlandsskolen

Skoleår	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24
Antall	12	17	12	15	9	7	9

Skoleeiers vurdering

Etter at det totale elevtallet i Sortlandsskolen har hatt nedgang, er det en oppgang i elevtall de siste to årene. Økningen skyldes i hovedsak mottak av ukrainske elever. Positivt utslag for Sigerfjord, sees i sammenheng med at Kvæfjord kommune kjøper skoleplasser for elever i Gullesfjorden etter at Flesnes skole ble lagt ned høsten 2023.

Utviklingen av antall årsverk til undervisning følger ikke nødvendigvis samme svingning i elevtall. Dette kan skyldes flere faktorer. For eksempel særskilte ressurser til enkeltelever som varierer fra år til år, og en

tildelingsmodell som ikke følger elevtall, men i større grad gruppe og bruk av individuell vurdering opp mot enkeltskolen.

Andel undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning varierer fra skole til skole og fra år til år. Å rekruttere til lærerstillinger har vært krevende de siste årene, noe som er en nasjonal trend.

4.6 Lærertetthet

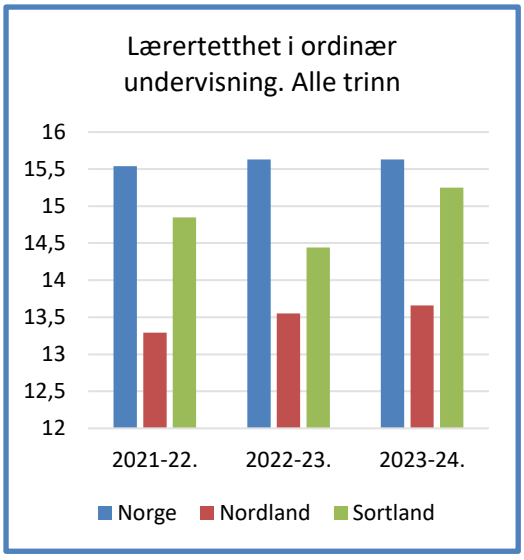
Fra og med skoleåret 2018/2019 ble nasjonal norm for lærertetthet i ordinær undervisning vedtatt. Lærernormen er en nedre grense for gjennomsnittlig lærertetthet på hvert hovedtrinn på en skole. Noe forenklet kan man si at dette tilsvarer antall elever per lærer i ordinær undervisning. Forholdet mellom tallet på lærere og elever skal maksimalt være 15 elever per lærer på 1-4. trinn, og 20 elever på 5.-7. og 8.-10. trinn. Tabellen og figuren under viser lærertetthet i ordinær undervisning, det vil si forholdet mellom elevtimer og lærertimer, minus timer til spesialundervisning. Tallene viser status per 1. oktober.

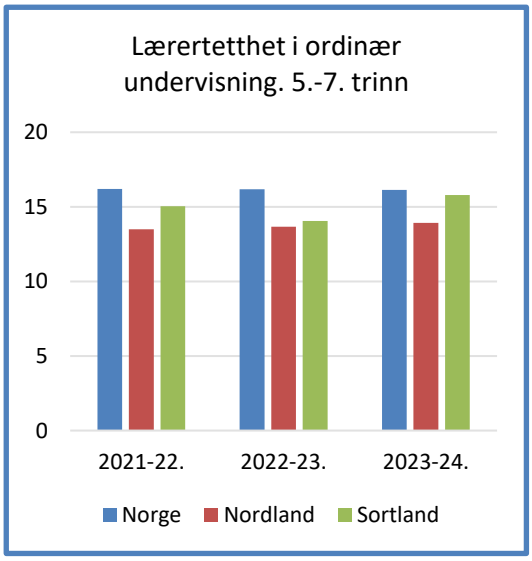
Tabell 4 Gruppestørrelse, alle trinn sammenlignet med kostragruppe 8 og landet uten Oslo

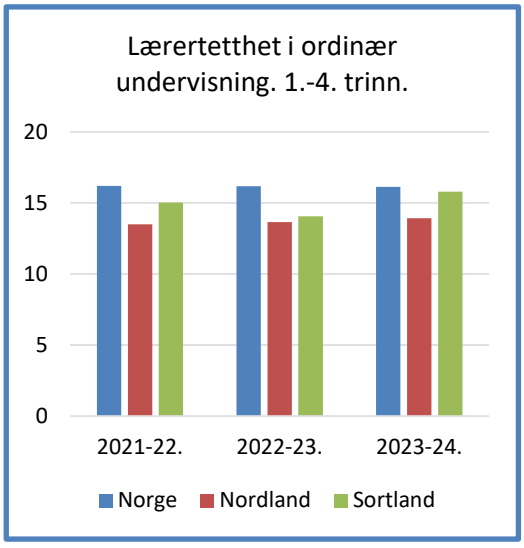
Sortland			Kostra-gruppe 8			Landet uten Oslo		
2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
15,0	15,0	15,8	13,9	13,6	14,0	15,6	15,6	15,6

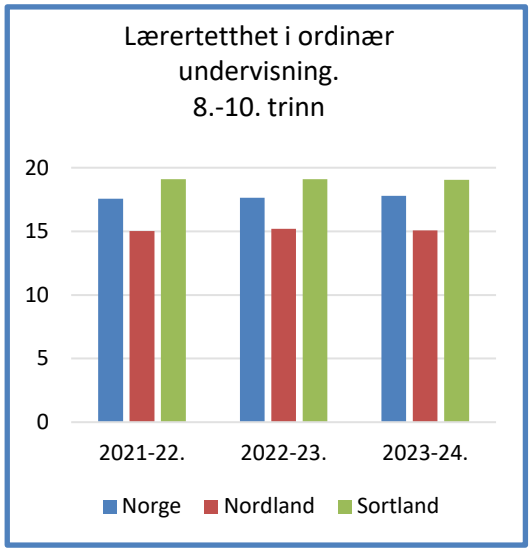
Kilde: SSB (Indikatoren viser antall elever på lærer i ordinær undervisning, hvor ressursene til spesialundervisning og undervisning i særskilt norsk ikke regnes med. Dette omtales som Gruppestørrelse 2)

Figur 2 Elever per lærer









Kilde: Udir

Skoleeiers vurdering

Som følge av feilføring i GSI for 2023/2024, er tallene for lærertetthet noe usikker. Feilføringen er rettet som grunnlag for budsjett, men tallene for GSI er endelig. Feilføringen innebærer at lærertettheten som vises for 2023/2024 for barnetrinnet, er lavere enn det den faktisk er. Altså viser tallene flere elever per lærer, enn realiteten.

4.7 Elever som får spesialundervisning

Rett til spesialundervisning følger av Opplæringslovens kapittel 11. Elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen, har rett på spesialundervisning. Spesialundervisning ivaretar muligheten elevene skal ha til å nå realistiske mål dersom det ikke lar seg gjøre innenfor ordinær opplæring. Skolens evne til å gi elevene opplæring som ivaretar deres faglige og sosiale utvikling innenfor rammen av ordinær opplæring, er med på å avgjøre behovet for spesialundervisning.

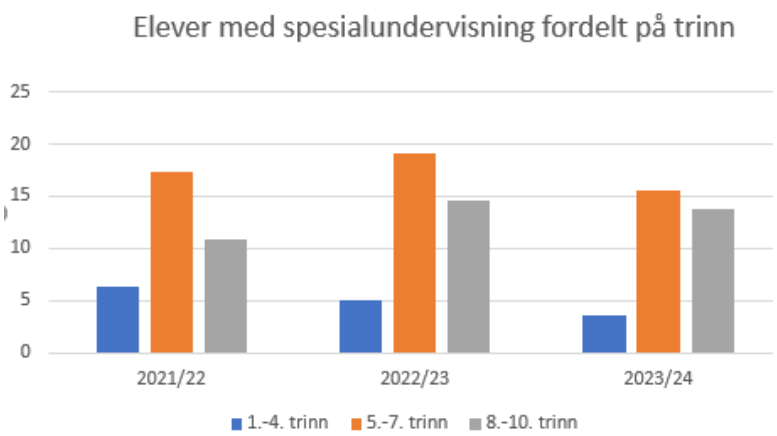
Under presenteres tall fra kostragruppe 8 og landet uten Oslo.

Tabell 5 Andel elever med spesialundervisning (prosent) og lærertimer (antall) per elev som får spesialundervisning

	2021/2022		2022/2023		2023/2024	
	Andel elever	Årstimer	Andel elever	Årstimer	Andel elever	Årstimer
Sortland kommune	**11,4**	**128,1**	**12,7**	**100,0**	**10,7**	**94,8**
Kostragruppe 8	8,9	174,2	8,8	167,2	8,7	172,1
Landet u/Oslo	7,9	144,2	7,8	145,1	8,1	146,2

Kilde: SSB

Figur 3 Andel elever med spesialundervisning (prosent) fordelt på trinn



Kilde: GSI

Skoleeiers vurdering

I Sortland kommune er andelen elever som fikk spesialundervisning i skoleåret 2023/2024 på 10,7 %. Andelen er en nedgang fra forrige år, men er fortsatt høyere enn Kostra-gruppe 8. Antall årstimer (gjennomsnittlig) for hver elev som mottar spesialundervisning, er lavere for Sortlandsskolen sammenlignet med Kostra-gruppe 8.

Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis er et nasjonalt tiltak (tilskuddsordning) rettet mot ansatte og ledere i barnehager og skoler, og PP-tjenesten (PPD). Målet er å bidra til at alle kommuner og fylkeskommuner har tilstrekkelig kompetanse tett på barna og elevene. Dette skal gjøre det mulig å forebygge, fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging. PP-tjenesten har en viktig rolle i Kompetanseløftet. Hos oss betyr det at PPD har ansvaret for å gi råd og veiledning til barnehager og skoler vedrørende barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging. Sortland kommune mottar støtte fra ordningen og har inngått partnerskap med OsloMet, jf. kp. 3.1. Felles fokusområdet det siste året har vært inkluderende praksis og voksenrollen. Fra og med skoleåret 2024/2025 dreies fokuset mer mot høyfrekvente vansker slik som:

- Lesing, skriving, dysleksi (skoler)
- Språk, atferd og samspill (barnehager)

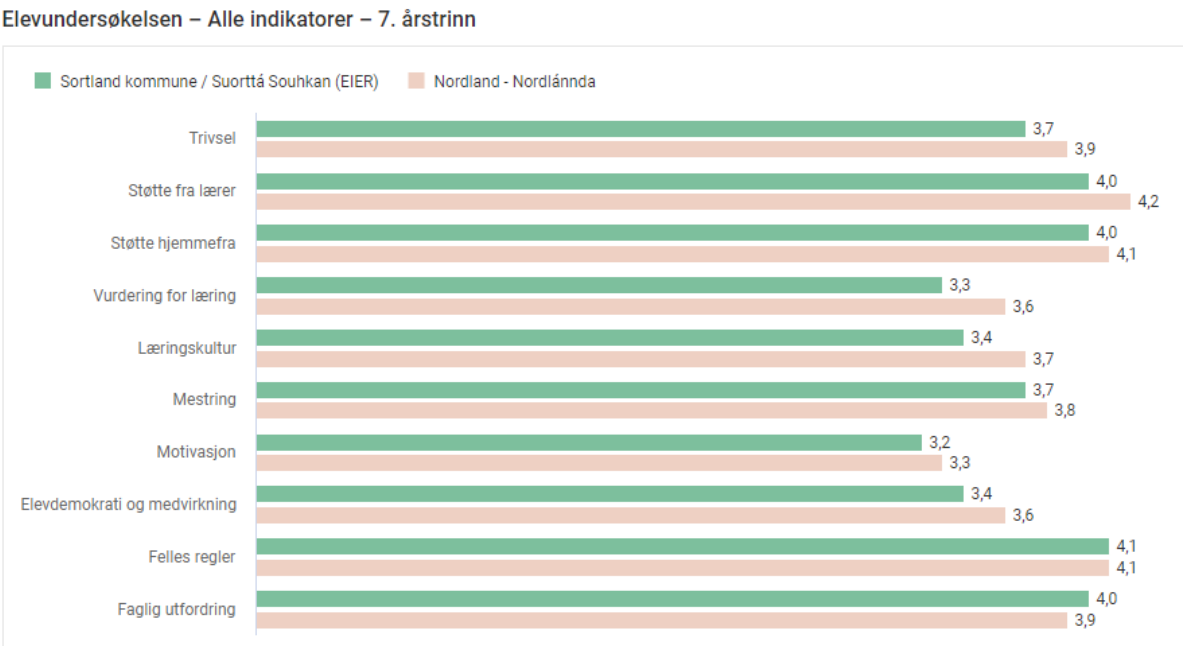
Målsettingen er å styrke ansattes kompetanse slik at flest mulig barn og elever får tilpassing i det allmennpedagogiske tilbudet.

4.8 Læringsmiljø - Elevundersøkelsen

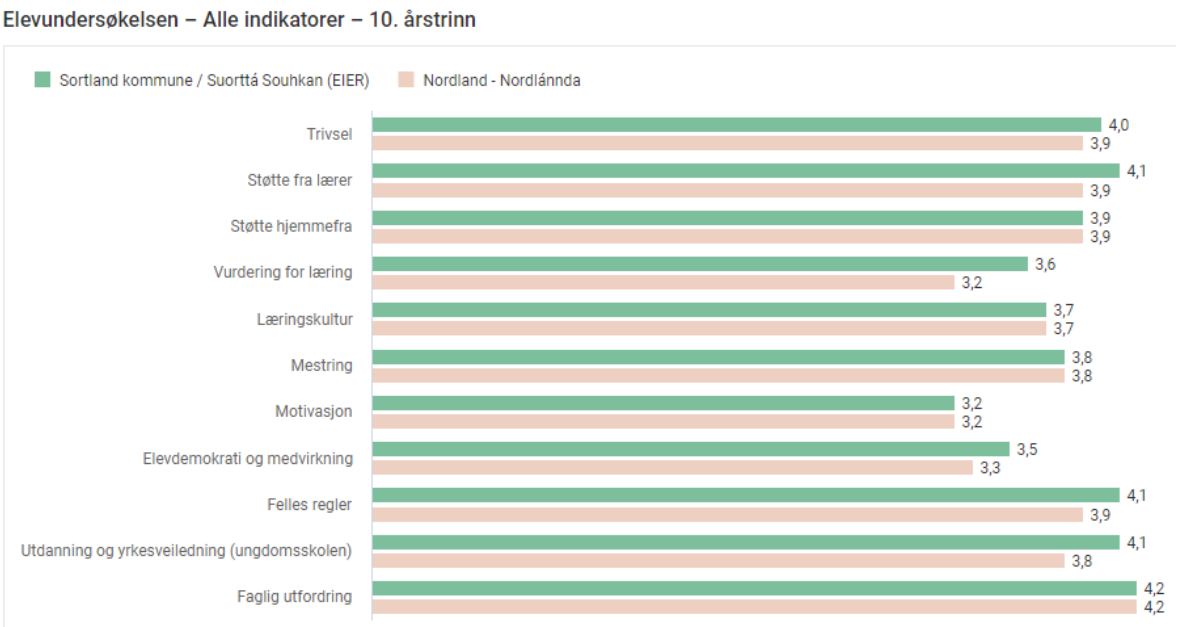
Elevundersøkelsen kartlegger elevenes opplevelse av hvordan de trives på skolen, motivasjon for å lære, opplevelse av lærernes faglige veiledning, hvor tilfredse de er med elevdemokratiet på skolen og med det fysiske læringsmiljøet. I tillegg svarer elevene på spørsmål om utbredelse av mobbing på skolen.

Kommunene er pålagt å gjennomføre Elevundersøkelsen for elever på 7. og 10. trinn. For å ha et sikkert sammenligningsgrunnlag, benyttes kun resultatene fra disse trinnene i figur 4 og 5 under. I Sortland kommune gjennomføres Elevundersøkelsen for elever på 5.-10. trinn.

Figur 4 Elevundersøkelsen 7. trinn



Figur 5 Elevundersøkelsen 10. trinn

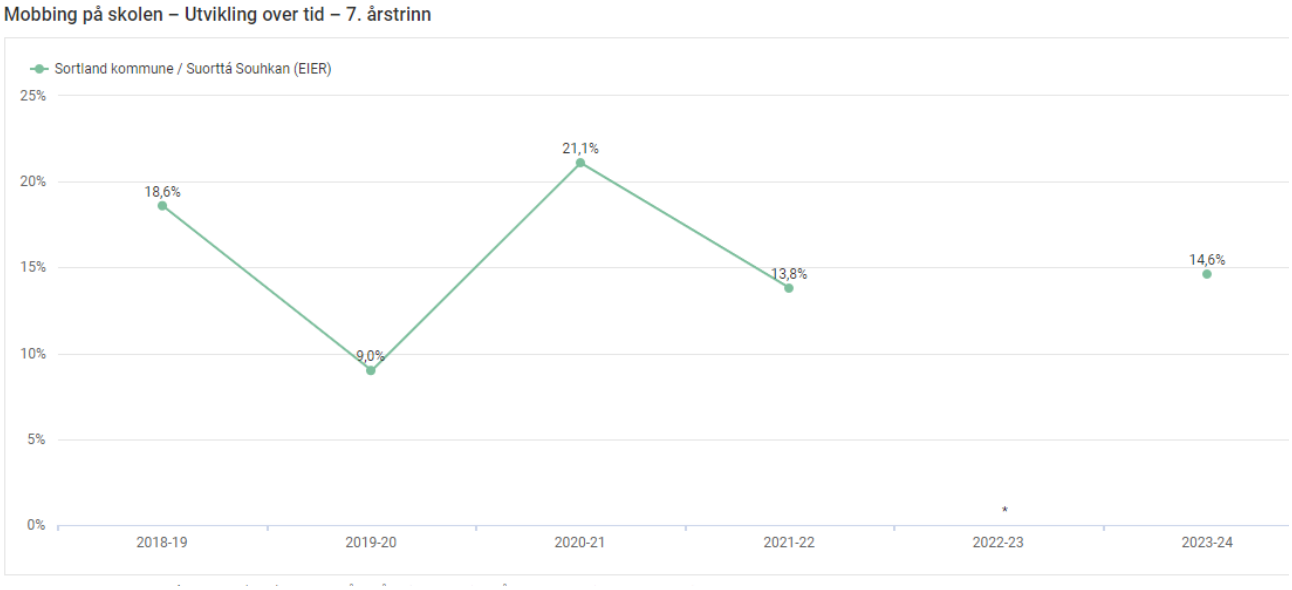


Kilde: UDIR

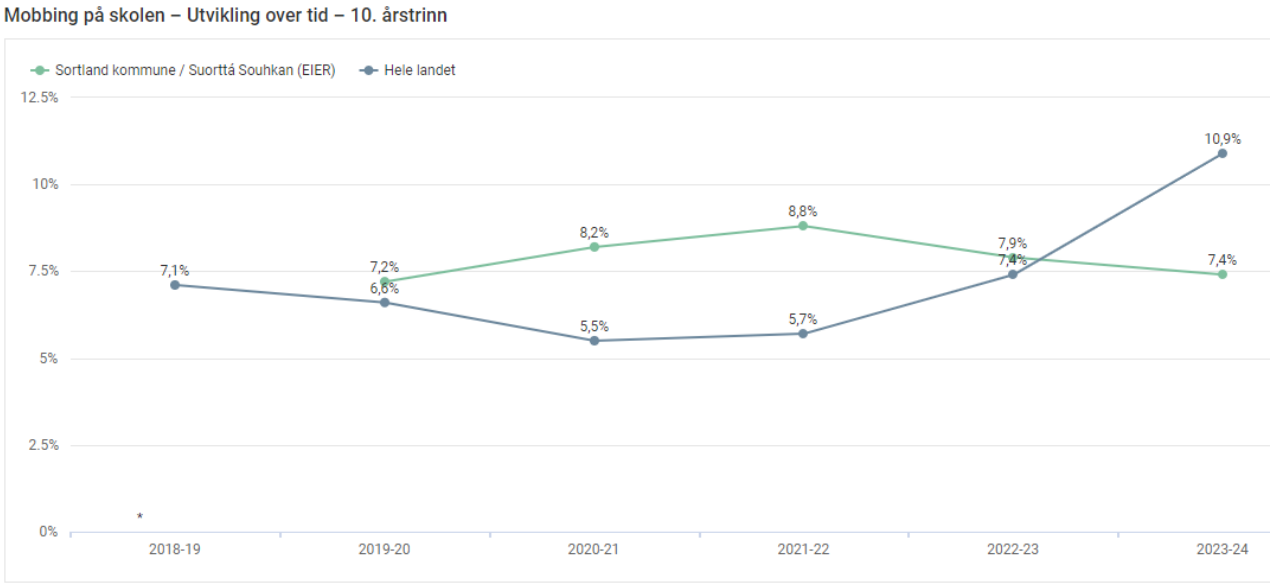
Mobbing på skolen

I Elevundersøkelsen defineres mobbing som «gjentatte negative handlinger fra en eller flere sammen, mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg. Mobbing kan være å kalle en annen stygge ting og erte, holde en annen utenfor, baksnakke eller slå, dytte eller holde fast.» I Elevundersøkelsen blir elevene bedt om å svare på spørsmålet «er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene?».

Figur 6 Elevundersøkelsen Mobbing på skole 7. trinn, utvikling per år



Figur 7 Elevundersøkelsen Mobbing på skolen 10. trinn, utvikling per år



Skoleeiers vurdering

Det er viktig for kommunalsjefen å vurdere skolenes resultater og utvikling over tid. For skolene er det særlig viktig å se på utvikling i resultater fra Elevundersøkelsen for det enkelte kull og klasser.

14,6 % av elevene på 7. trinn og 7,4 % på 10. trinn, oppgir å ha opplevd mobbing 2-3 ganger i måneden eller oftere. Mobbetallene for 7. trinn viste en svært positiv utvikling 2020-2023, men er nå oppe på samme nivå som 2021. Som følge av regler for personvern kommer ikke tallene for 2023 fram her, men i fjor slapp tallet gjennom. Resultatet var da 7,8%. For 10. trinn ser vi en svært positiv utvikling. Her svarer langt færre enn

sammenlignet med landet, at de opplever å ha opplevd mobbing. Det er uansett for mange elever i Sortlandsskolen som opplever at de blir mobbet, og kommunalsjefen vil derfor fortsette å prioritere området høyt.

Resultatene fra Elevundersøkelsen blir nøye analysert av kommunalsjefen og av skolelederne. Kommunalsjefen fant i dialogmøtene (jf. kp. 2) at det er ulike forhold ved skoler som kan gi seg utslag i mobbing:

- varierende kvalitet i arbeidet med rutiner for forebygging, avdekking og håndtering av krenkelser.
- faktorer utenfor skolen, som for eksempel sosiale medier.
- enkeltelever med psykiske, sosiale og/eller emosjonelle vansker (eks utagerende atferd) som kan oppleves skremmende eller krenkende for andre.
- negativ og skremmende språkbruk eller en oppfatning blant elever om at man ikke skal «snitche», dvs. melde fra til lærere/foreldre/andre voksne.
- en kombinasjon av flere faktorer.

Når skolen får mistanke om eller kjennskap til krenkelser og mobbing, opprettes det en aktivitetsplan (plan for tiltak, med løpende evaluering) for enkeltelev eller flere elever i samme sak (krenkelser kan være gjensidige eller gå på kryss og tvers). Tiltakene varierer mye, basert på: Er det konkrete krenkelser eller en generell opplevelse av å ikke tilhøre fellesskapet? Foregår det noe på fritiden/digitalt? Hvor mange elever er involvert? Det skal være oppfølging på individnivå, men vil også være nødvendig å arbeide med miljøet rundt.

I 2023 ble det gjennomført forvaltningsrevisjon rettet mot elevenes psykososiale miljø. Revisjonen vurderte at Sortland kommune har oppfylt revisjonskriteriene på de fleste områder. Områdene der revisjonskriteriene ikke var oppfylt (kommunens oversikt over pågående saker og manglende system for å fange opp avvik og bruke kunnskapen i forbedringsarbeidet), vil bli fulgt opp i året som kommer.

I forbindelse med ungdomspolitisk dag i 2023 og oppfølging etter denne, har Ungdomsrådet etterlyst en mer synlig Mobbeknapp. Denne ligger på kommunens hjemmeside og er ment å skulle brukes av elever og foresatte når disse opplever at mobbing i skolen ikke blir tatt på alvor, eller ikke blir fulgt opp. I året som kommer vil det blir gjort en helhetlig gjennomgang knyttet til bruk av, informasjon om og tilgang til mobbeknappen slik at verktøyet blir brukt i henhold til hensikt og for dem den er ment for.

4.9 Læringsutbytte - Nasjonale prøver

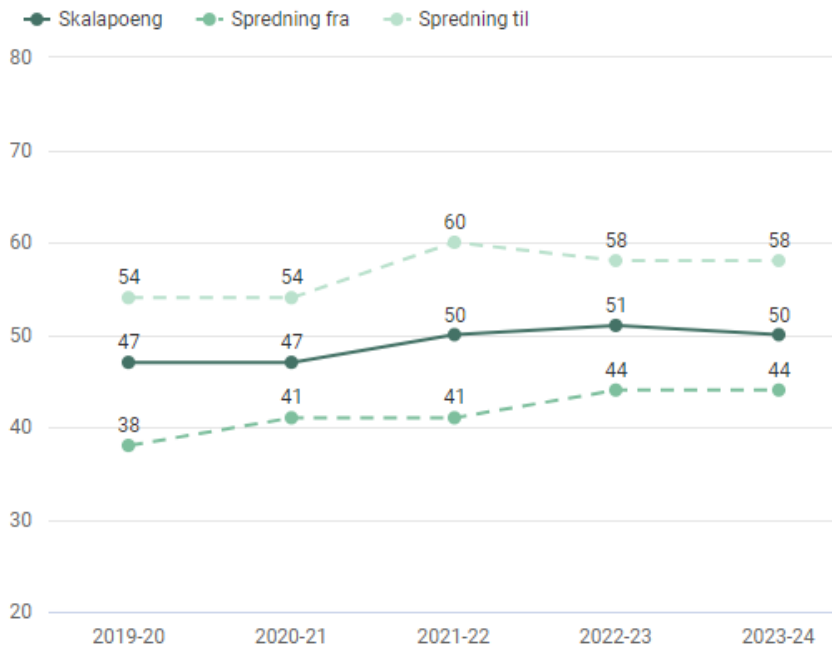
Obligatoriske indikatorer for Tilstandsrapporten (her Kvalitetsmelding) er nasjonale prøver på 5., 8. og 9. trinn i lesing, regning og engelsk, standpunkt- og eksamenskarakterer i norsk hovedmål, matematikk, engelsk, og grunnskolepoeng.

Nasjonale prøver er en del av et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem, der formålet er å gi skolen kunnskap om elevenes ferdigheter i lesing på norsk, regning og engelsk. Informasjon fra prøvene skal danne grunnlag for underveisvurdering og kvalitetsutvikling på alle nivåer i skolesystemet (Utdanningsdirektoratet, 2022). Det er obligatorisk for alle elevene både i offentlige og private skoler å delta dersom elevene ikke har fritak fra å gjennomføre. Resultatene fra nasjonale prøver gir et avgrenset bilde av elevenes kompetanse og

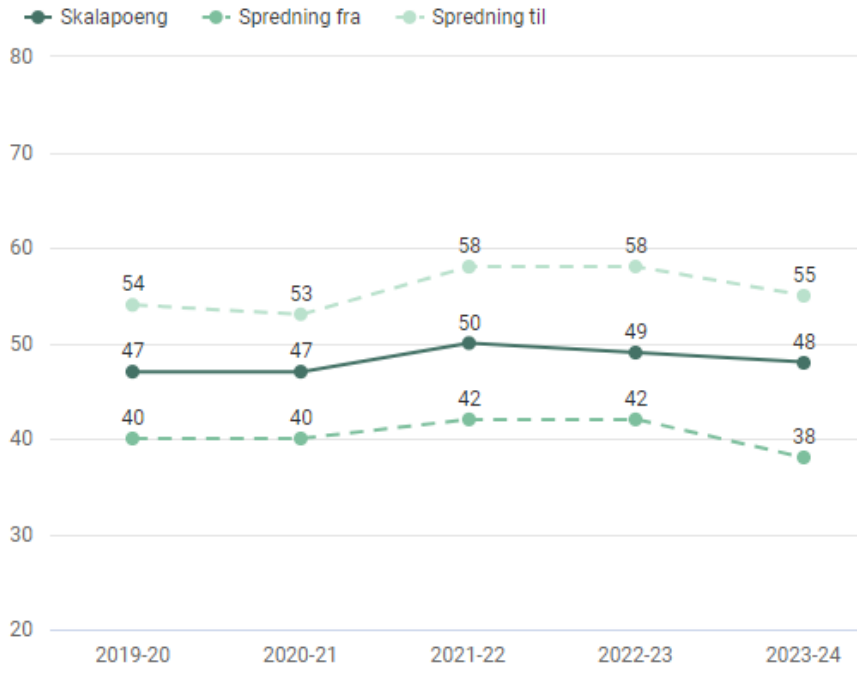
ferdigheter. En må derfor se resultatene i sammenheng med annen relevant informasjon om kommunen, skolen og elevene.

5.trinn

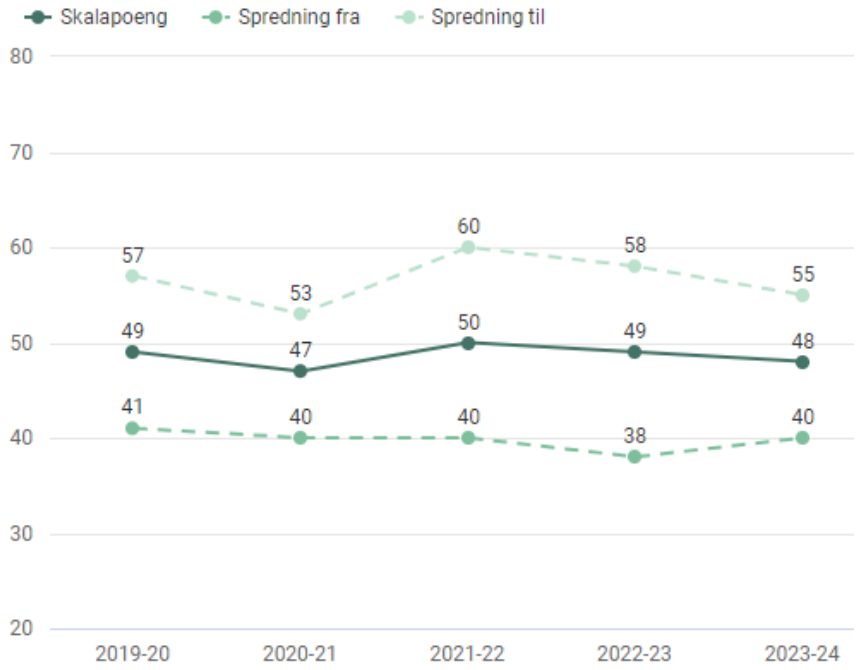
Figur 8 Regning 5. trinn, utvikling over tid - Sortland



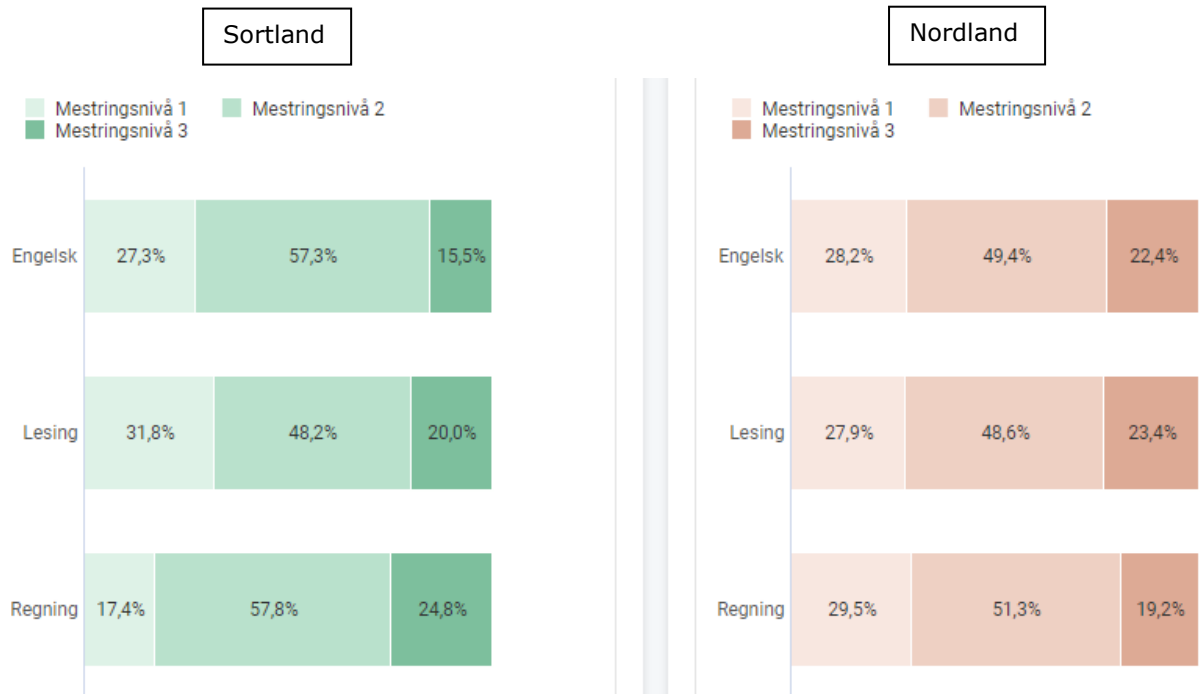
Figur 9 Lesing 5. trinn, utvikling over tid - Sortland



Figur 10 Engelsk 5. trinn, utvikling over tid - Sortland

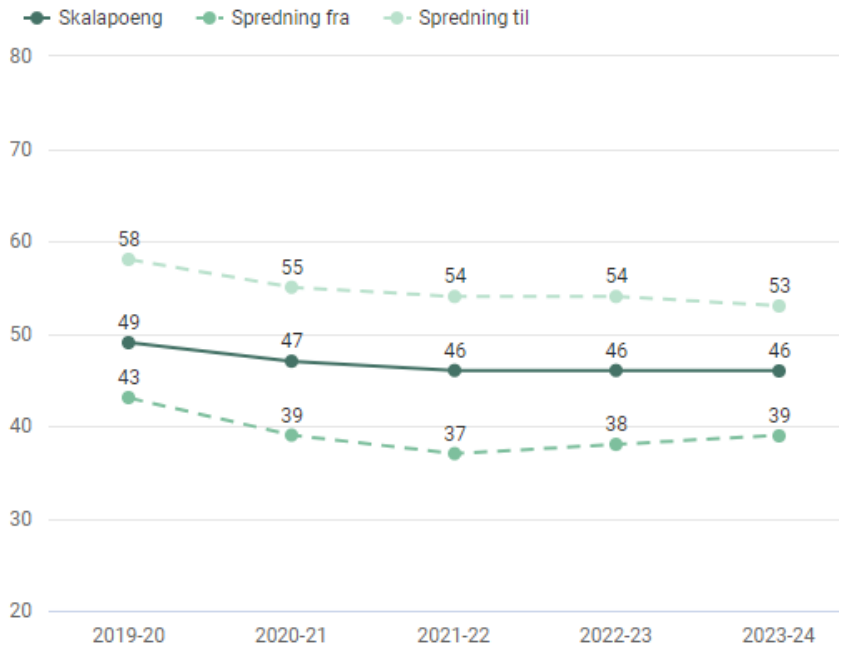


Figur 11 Mestrinsgnivå 5. trinn for alle prøvetyper sammenlignet med Nordland

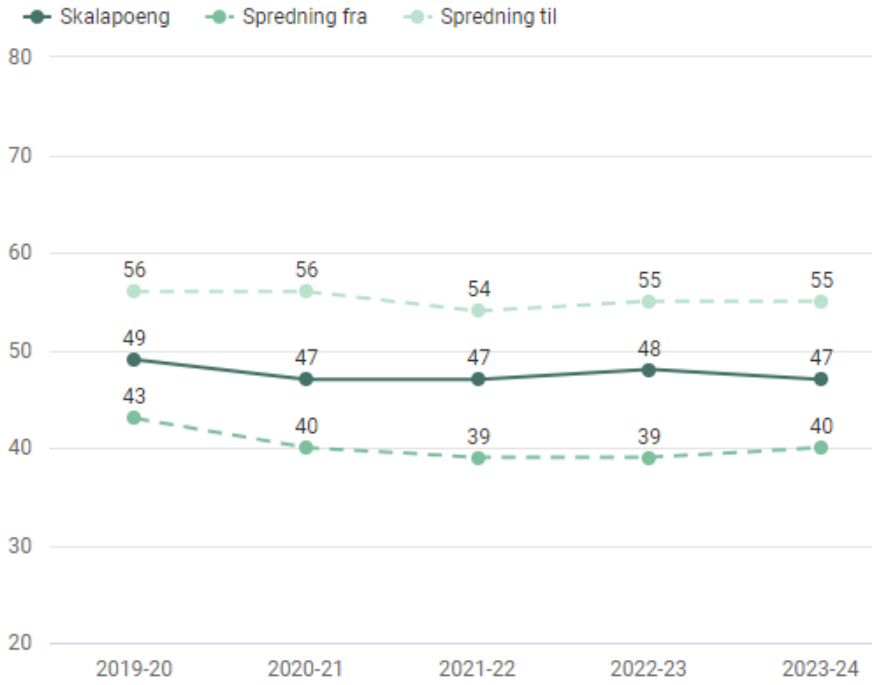


Ungdomstrinnet

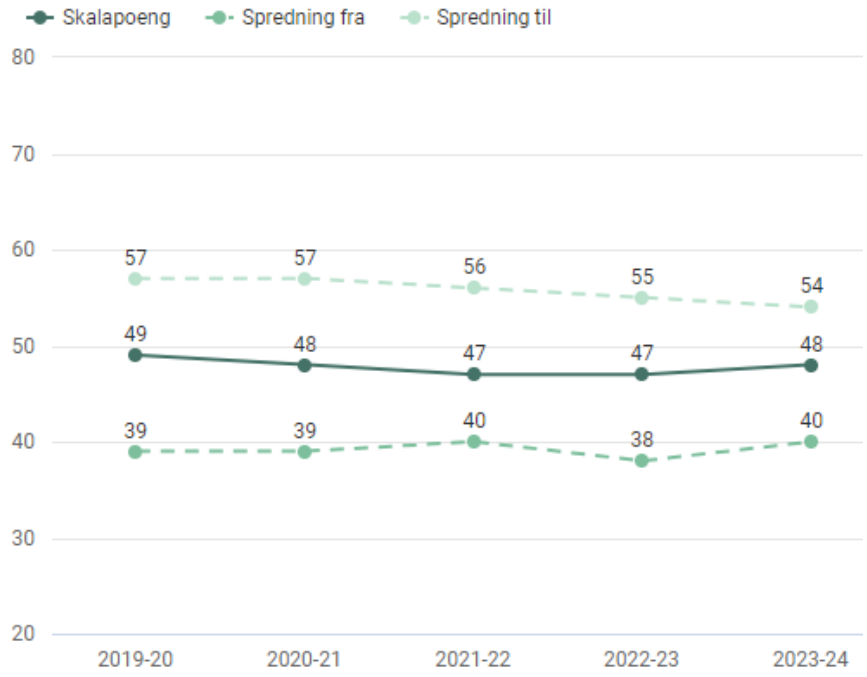
Figur 12 Regning 8. trinn, utvikling over tid - Sortland



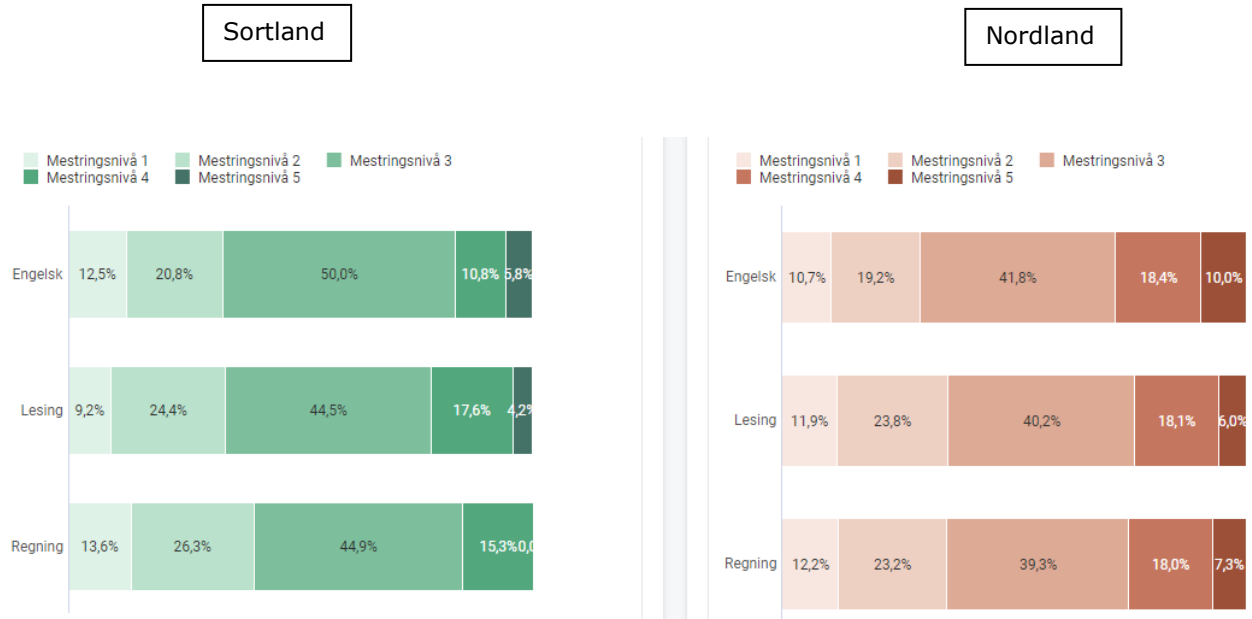
Figur 13 Lesing 8. trinn, utvikling over tid - Sortland



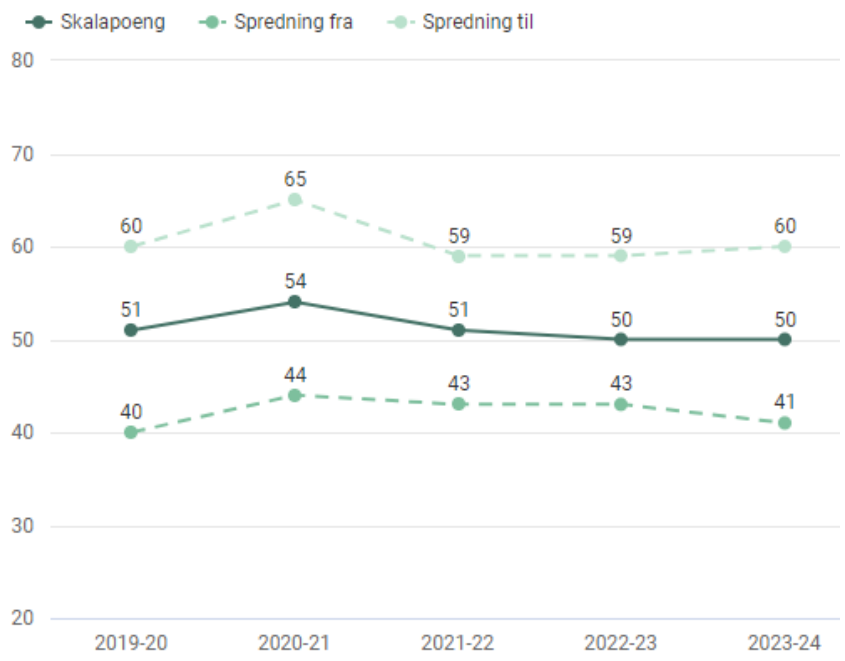
Figur 14 Engelsk 8. trinn, utvikling over tid - Sortland



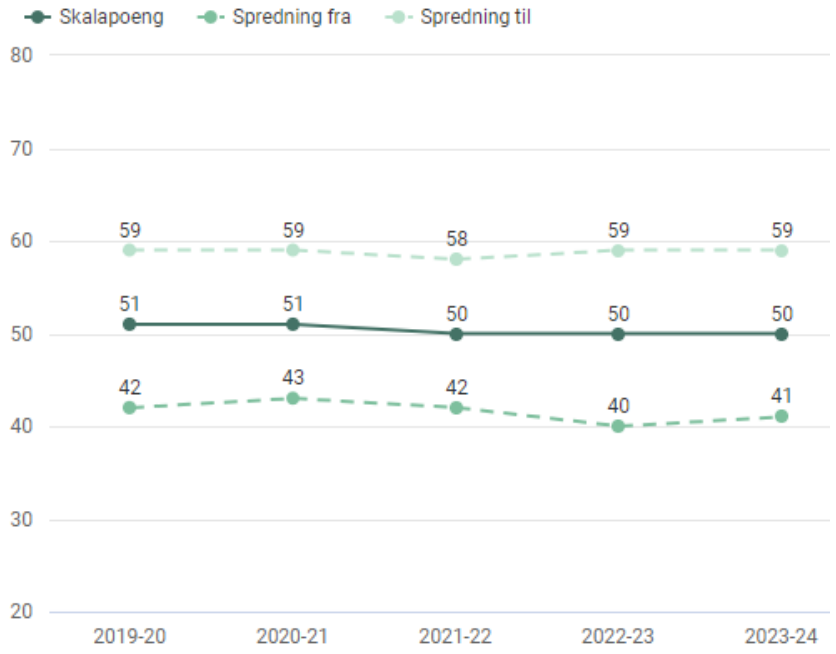
Figur 15 Mestrinsgnivå 8. trinn for alle prøvetyper sammenlignet med Nordland



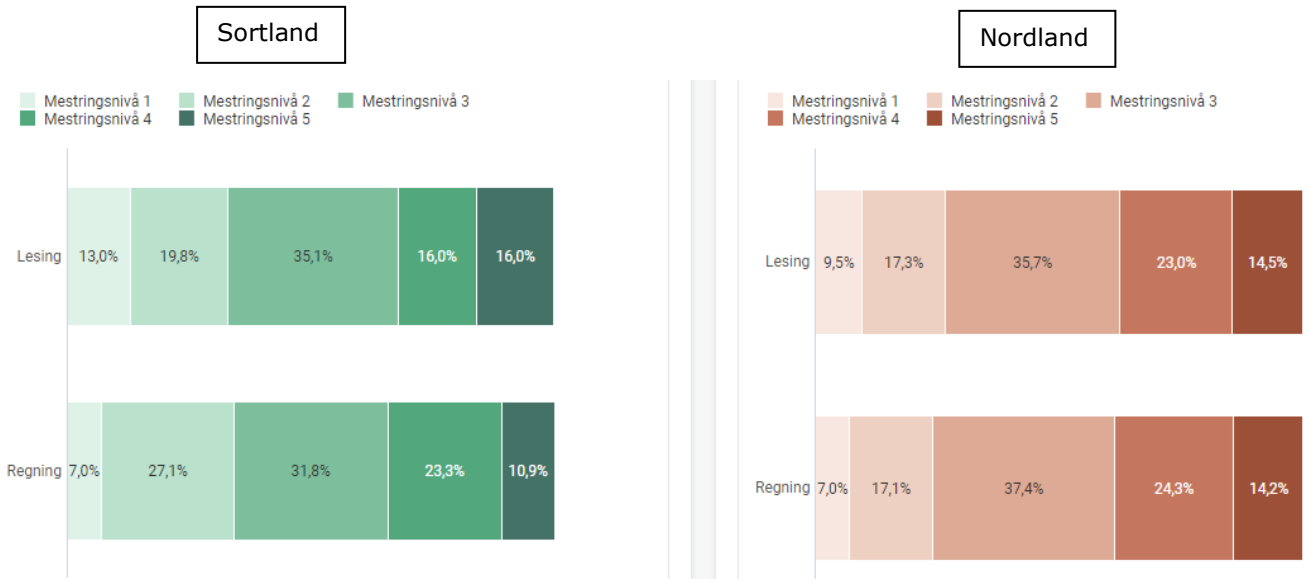
Figur 16 Regning 9. trinn, utvikling over tid - Sortland



Figur 17 Lesing 9. trinn, utvikling over tid - Sortland



Figur 18 Mestrinsgnivå 9. trinn for alle prøvetyper sammenlignet med Nordland



Skoleeiers vurdering – Nasjonale prøver

Resultatene for 5. trinn ligger jevnt, men noe svakere sammenlignet med tidligere år. Dette er omtrent på nivå med Nordland. På 8. trinn ser vi som i fjor, at resultatene er svakere også sammenlignet med Nordland. 9. trinn har et jevnt over godt resultat på nasjonale prøver.

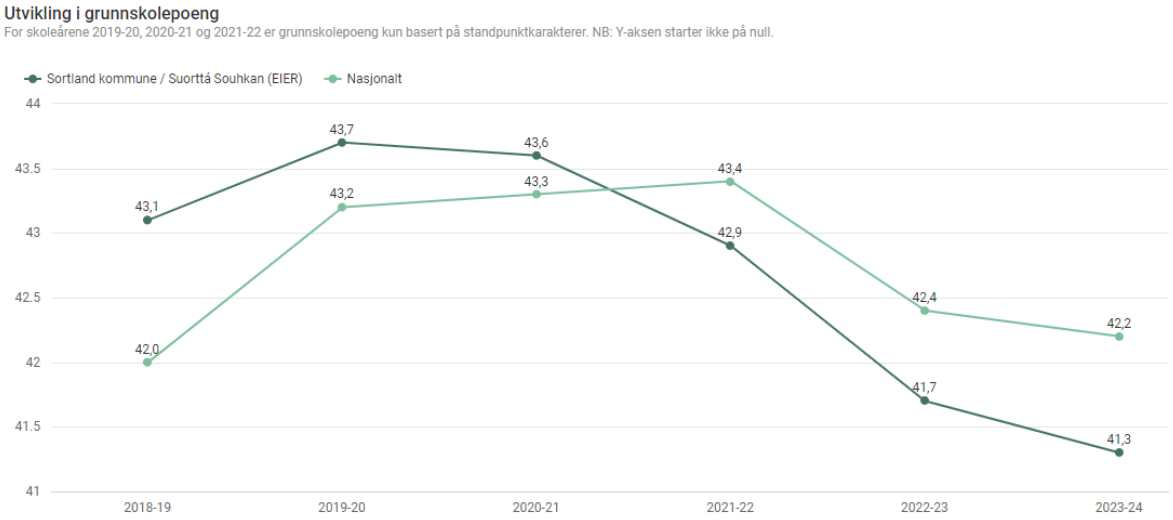
Resultater på 5. og 8. trinn viser i all hovedsak noe om innsatsen gjort på lavere trinn. Elever på 9. trinn gjennomfører de samme prøvene i lesing og regning som elever på 8. trinn. Resultater på 9. trinn viser derfor hvor mye ungdomsskolen klarer å løfte elevene fra 8. trinn. Vi ser at opplæringen på 8. trinn medfører at elevene har god progresjon og igjen mestrer godt på prøvene på 9. trinn.

Resultatene fra Nasjonale prøver i Sortlandsskolen de siste årene, viser at det er behov for å sette fokus på grunnleggende ferdigheter som helhet. Utviklingen viser en for svak progresjon fra 5. til 8. trinn. Selv om det har vært jobbet med tidlig innsats, må innsatsen framover bli mer målrettet og fokusert. Sortlandsskolen har fortsatt et stort potensial i å løfte flere elever til et høyere nivå på alle trinn.

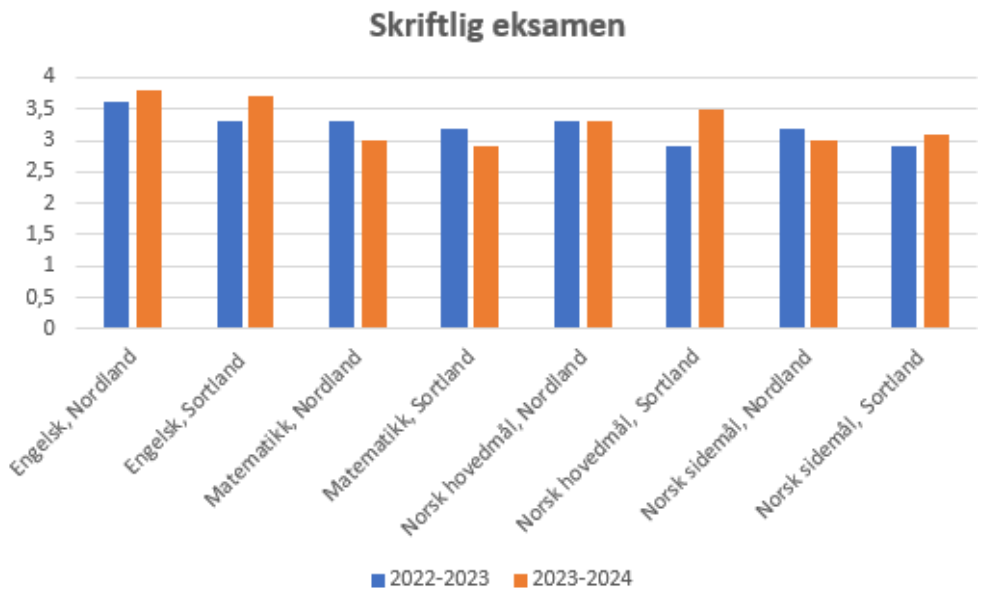
4.10 Grunnskolepoeng, standpunktkarakterer og eksamen

Grunnskolepoeng er en samlet poengsum beregnet ut fra alle standpunkt- og eksamenskarakterene på vitnemålet, og danner grunnlag for opptak til videregående skole. Grunnskolepoengene beregnes enkelt forklart ved å summere tallkarakterene i alle fag. Gjennomsnittet med to desimaler multipliseres med 10, og det tallet man da får er elevens grunnskolepoeng.

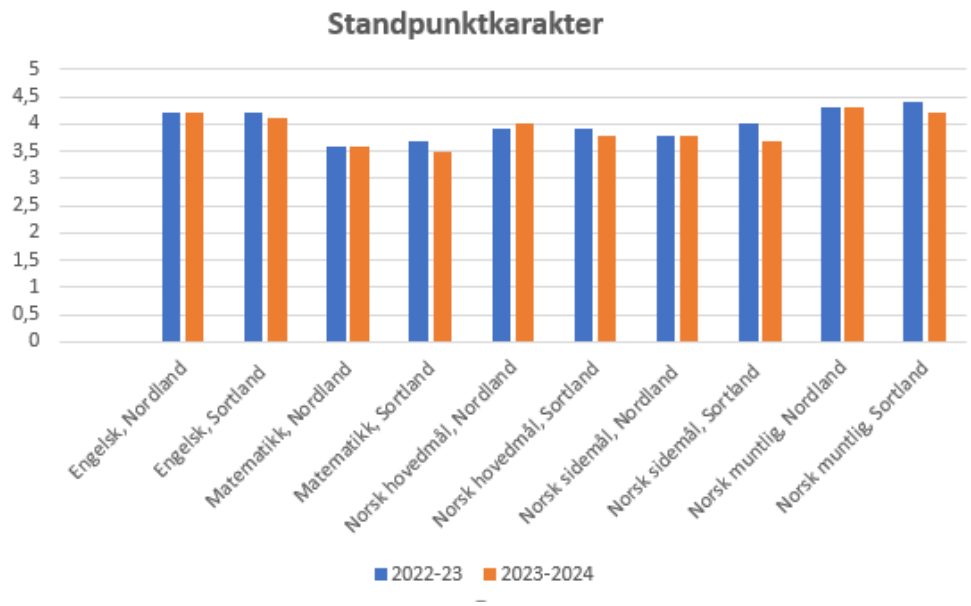
Figur 19 Grunnskolepoeng



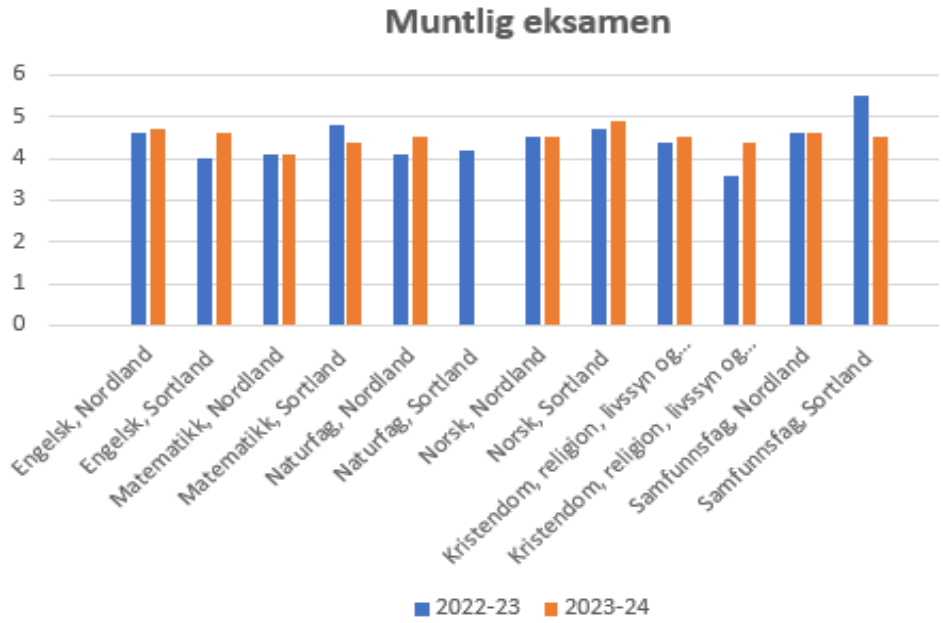
Figur 20 Skriftlig eksamen



Figur 21 Standpunktkarakterer



Figur 22 Muntlig eksamen



Skoleeiers vurdering

Som vi ser av diagrammet for grunnskolepoeng både for Sortland og Nordland, har utviklingen hatt en nedadgående utvikling de to siste årene. Noe av dette kan skyldes at det i fjor ble gjennomført skriftlig eksamen for første gang på fire år. Normalt er karakterene fra skriftlig eksamen noen lavere enn for eksempel standpunktkarakterene. Etter pandemien er eksamenkarakterer igjen blitt inkludert i beregningen, noe som da har ført til en nedgang i grunnskolepoeng. For Sortland har det i tillegg vært en svak nedgang i standpunktkarakterene. Samlet sett skiller ikke resultatene for standpunkt, muntlig og skriftlig eksamen for Sortland, seg fra resultatene for Nordland.

Sortland ungdomsskole jobber hver dag systematisk for å sikre god kvalitet på undervisningen. Skolen har i sitt utviklingsarbeid fokus på «inkludering og læringsmiljø», jf. mål og strategier i KIBS. I profesjonsfellesskapet er det fokus på hvordan tilpasse undervisningen slik at alle elever opplever et mer inkluderende læringsmiljø der de opplever mestring og slik får økt sin generelle kompetanse og sine ferdigheter. Dette er et arbeid som skal prioriteres ved å gi tid til at lærerne får jobbe sammen og skape en felles bevissthet for hva god tilpassing innebærer.

4.11 Fravær og gjennomføring

Tabellen under viser fravær for elever på 10. trinn og andelen 16-åringer som går i videregående opplæring samme år som de avslutter grunnskolen.

Tabell 6 Fravær 10. trinn

Skoleår	Median dager fravær	Median timer fravær
2022-23	11,0	6,0
2021-22	18,0	6,0
2020-21	7,0	2,0
2019-20	5,0	3,0
2018-19	5,0	1,0

Tabell 7 Overgang til videregående opplæring

År	Andel overganger
2023	93,2
2022	93,3
2021	95,2
2020	97,5
2019	96,5

Kilsde: UDIR

Skoleeiers vurdering

Selv om fraværet blant elevene på 10. trinn har gått ned, er det fortsatt langt høyere enn før pandemien. Skolefravær er et sammensatt problem der årsakene også kan være sammensatt. Mulige årsaksforklaringer kan være knyttet til forhold ved skolen, eleven og familien eller en kombinasjon av disse. For å kunne sette inn rett tiltak så tidlig som mulig, er det derfor viktig at skolen har systemer for å kartlegge hele det komplekse bildet i hvert enkelt tilfelle (jf. kp. 3).

Når det gjelder overgang til videregående opplæring, viser tallene en negativ utvikling de siste årene. I forbindelse med ny opplæringslov fra 1. august der fylkeskommunens rolle i overgangsarbeidet er skjerpet, er det etablert et samarbeid mellom kommunene og de videregående skolene i Vesterålen. Hensikten er å sikre forutsigbare rutiner slik at enkeltelever opplever overgangen til videregående opplæring som trygg og god. Det er et uttrykt mål at flest mulig av våre elever starter opp i videregående opplæring så snart som mulig etter avsluttet grunnskole, og at disse fullfører sin videregående opplæring.

5 Barnehage

I dette kapitlet presenteres noen faktatall om barnehage. Dette kan også omtales som strukturkvalitet og gir en beskrivelse av ytre forutsetninger slik som bemanning, kompetanse, ressurser osv. For barnehage finnes kun foreldreundersøkelsen som gir et bilde at av resultatkvalitet.

5.1 Nøkkeltall

Det fremgår av gjeldende regelverk det skal være minst én pedagogisk leder per syv barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Videre skal bemanningen være slik at det er minst én ansatt per tre barn under tre år og én ansatt per seks barn over tre år. Tallene under er hentet fra BASIL – Barnehagens innrapporteringssystem og gjelder kommunale og private barnehager.

Tabell 8 Antall barn i barnehagen Sortland kommune over tid, totalt

Oversiktrapport	Sum antall barn 2021	Sum antall barn 2022	Sum antall barn 2023
Antall barn totalt (0-6) år	581	573	544
Antall barn 1-5 år	576	566	529
Antall barn 3-5 år	371	372	341
Antall barn 1-2 år	205	194	188

Tabell 9 Antall barn i barnehagene i Sortland kommune over tid, fordelt på private og kommunale barnahager

	Private barnehager 2021	Kommunale barnehager 2021	Private barnehager 2022	Kommunale barnehager 2022	Private barnehager 2023	Kommunale barnehager 2023
Antall barn totalt (0-6) år	285	296	288	285	267	277
Antall barn 1-5 år	282	294	284	282	256	273
Antall barn 3-5 år	182	189	187	185	161	180
Antall barn 1-2 år	100	105	97	97	95	93

Tabell 10 Antall ansatte i barnehagene Sortland kommune over tid

Oversiktrapport	Sum antall ansatte 2021	Sum antall ansatte 2022	Sum antall ansatte 2023
Antall pedagogiske ledere	63	63,4	58,07
Antall annen grunnbemanning	85	73	76,27
Sum	148	136,4	134,34

Tabell 11 Antall ansatte og type stilling i barnehagene Sortland kommune over tid

	Private barnehager 2021	Kommunale barnehager 2021	Private barnehager 2022	Kommunale barnehager 2022	Private barnehager 2023	Kommunale barnehager 2023
Antall pedagogiske ledere	30	30	31,1	32,3	29,6	28,47
Antall annen grunnbemanning	42	41	35,9	37,2	37,67	38,6
Sum	72	71	67	69,5	67,27	67,07

Tabell 12 Innvilgede dispensasjoner fra pedagog-/bemanningsnorm og utdanningskravet

Type dispensasjon	Antall		
Årstall	2021	2022	2023
Pedagognorm	1	2	4
Bemanningsnorm	2	2	1
Utdanningskravet	6	11	9

Barnehageeiers vurdering

Barnetallet i Sortland er synkende hvilket gir seg utslag i antall barn i barnehage. Sortland kommune har en desentralisert struktur for barnehage. Det har over tid vært utfordrende å rekruttere pedagoger og annet personell til barnehagene, hvilket er en økende trend også nasjonalt. Av den grunn søker barnehagene årlig om dispensasjoner både fra pedagognorm, utdanningskravet og bemanningsnorm.

5.2 Spesialpedagogisk hjelp

Det framgår av barnehageloven § 31 at alle barn under opplæringspliktig alder har rett til spesialpedagogisk hjelp dersom de har særlige behov for det. Dette lovkravet har som formål å gi barn tidlig hjelp og støtte i utvikling og læring av for eksempel språklige og sosiale ferdigheter. Kommunen skal oppfylle retten til spesialpedagogisk hjelp for barn bosatt i kommunen.

Barnehageloven gir barn med nedsatt funksjonsevne rett til individuell tilrettelegging av barnehagetilbudet. Kommunen skal ifølge barnehageloven § 37 sikre at barn med nedsatt funksjonsevne får et egnet individuelt tilrettelagt barnehagetilbud. Formålet i § 37, er å sikre at barn med nedsatt funksjonsevne kan nyttiggjøre seg av barnehagetilbudet på lik linje med andre barn og få likeverdige utviklings- og aktivitetsmuligheter.

Under presenteres antall barn som mottar spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i Sortland kommune de fire siste årene med ressursbruk i timer, samt prosentvis andel av barn i kommunale og private barnehager de tre siste årene som mottar spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging:

Tabell 13 Spesialpedagogisk hjelp og særskilt tilrettelegging i barnehager

År	Ant. barn som får spesialpedagogisk hjelp etter § 31	Ant. årstimer	Ant. årstimer til pedagog	Ant. årstimer til assistent	Ant. barn med særskilt tilrettelegging etter § 37
2021	27	38707	3283	35424	9
2022	23	37142	4153	32989	
2023	17	32283	3120	29163	13

Merknad: Flere barn mottar både spesialpedagogisk hjelp og særskilttilrettelegging.

Tabell 14 Andel barn med spesialpedagogisk hjelp og særskilt tilrettelegging i barnehager

Andel barn (%) spesialpedagogisk hjelp	Sortland 2020	Sortland 2021	Sortland 2022	Sortland 2023	Kommunegruppe 8 2023
Kommunale barnehager	3,6	3,4	3,5	4,0	3,7
Private barnehager	1,8	6,0	4,9	3	3,1

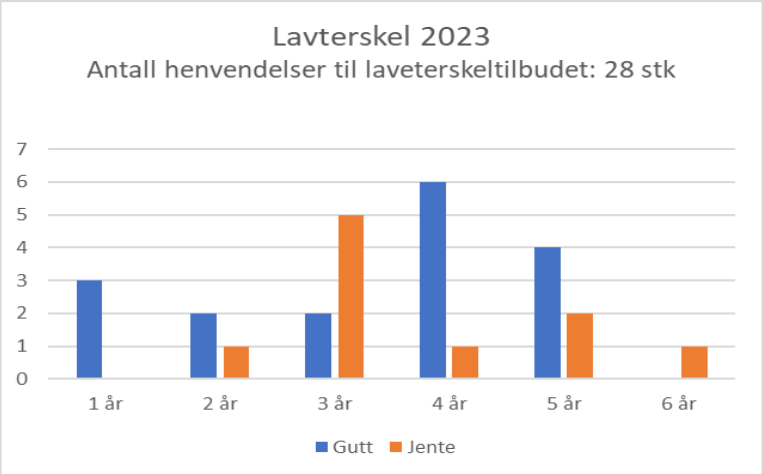
Kilde: SSB

Lavterskeltilbud

Sortland kommune startet i januar 2022 opp med et lavterskeltilbud på barnehageområdet som tilbyr veiledning og skal bistå barnehagene i forarbeidet før henvisning til PPD. Målet med lavterskeltilbudet er tidlig innsats, utvikle barnehagene og styrke kompetansen nært barna, samt utnytte den samlede kompetansen i systemet bedre. Lavterskeltilbudet består av spesialpedagogisk rådgiver og logoped. Vi har stor tro på at dette vil påvirke og endre praksisen i barnehagene i Sortland kommune over tid.

I 2023 har lavterskeltilbudet fått 28 oppdragsskjema fra 11 av 14 barnehager i Sortland kommune. I tillegg er det mottatt flere henvendelser fra helsestasjonen. De fleste sakene gjelder sosiale- og emosjonelle vansker, uttale, språkutvikling og konsentrasjon/aktivitetsnivå. Andre saker er tilrettelegging og gruppedynamikk. Ved å føre statistikk over antall saker og tema, gis det også en god oversikt over kompetansebehov i barnehagene.

Figur 23 Antall henvendelser til lavterskeltilbudet



Figur 24 Tema for henvendelse til lavterskeltilbudet:



Statistikk for 2022 viser at lavterskeltilbudet har god effekt. Vi ser blant annet stor nedgang i antall henvisninger til PPD fra 2021 til 2022. Vi forventet at antall henvisninger til PPD i 2023 ville stabilisere seg noe i forhold til det lave tallet fra 2022.

Tabell 15 Antall henvisninger til PPD

Antall henvisninger fra barnehager i Sortland til PPD:	
2021	29
2022	12
2023	14

Barnehageeiers vurdering

Lavterskeltilbudet har bidratt til et tettere og bedre samarbeid med både barnehagene, helsestasjonen og PPD. Barnehagene gir positive tilbakemeldinger, og mange melder om at de opplever å ha utbytte av tilbudet. PPD opplever også tilbudet som positivt. Barnehagene føler de har fått god hjelp for tiltak, støtte gjennom prosesser og hjelp for veien videre. Lavterskeltilbudet har ikke hatt ventetid, og barnehagene har fått hjelp på et tidlig stadium. Veiledningen fra lavterskeltilbudet har også bidratt til kompetanseheving ute i barnehagen.

Til tross for at lavterskeltilbudet blant annet har bidratt til et bedre allmennpedagogisk tilbud og færre henvisninger til PPD er andelen barn som mottar spesialpedagogisk hjelp og særskilt tilrettelegging høyt. Tallet har stabilisert seg noe fra 2021 til 2023.

Vi ser at flere barn har sammensatte vansker (sjeldne syndromer, utviklingsforstyrrelser, funksjonsnedsettelser, betydelige reguleringsvansker, synsvansker og svært mange barn med autismediagnose) Erfaringen fra Sortlandsbarnehagene viser at PPD anbefaler individuell oppfølging av assistent og/eller pedagog for denne typen vansker. Slike individorienterte løsninger er svært ressurskrevende og utfordrer derfor barnehagene i sin prioritering innenfor hele det spesialpedagogiske området.

I mange tilfeller utløser sammensatte vansker og andre alvorlige helsemessige diagnoser som epilepsi og diabetes rett til oppfølging og til rettelegging etter § 37 i tillegg til spesialpedagogisk hjelp etter § 31. Vedtak om tilrettelegging etter § 37 innebærer oppfølging fra fagarbeider/assistent.

5.4 Foreldreundersøkelsen

I foreldreundersøkelsen får foreldre og foresatte si sin mening om barnehagetilbudet, barnas trivsel og samarbeidet mellom hjem og barnehage. Undersøkelsen er frivillig. Kommunale barnehager gjennomfører undersøkelsen hvert andre år.

Tabell 16 Foreldreundersøkelsen - barnehage

	Alle eierformer og barnehager - Sortland			Alle eierformer og barnehager - Nordland		
	2019	2021	2023	2019	2021	2023
Ute- og innemiljø	4,3	4,2	4,2	4,1	4,2	4,2
Relasjon mellom barn og voksen	4,5	4,4	4,3	4,5	4,5	4,5
Barnets trivsel	4,8	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7
Informasjon	4,2	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
Barnets utvikling	4,6	4,7	4,7	4,6	4,6	4,7
Medvirkning	4,3	4,3	4,3	4,2	4,3	4,3
Henting og levering	4,3	4,3	4,4	4,4	4,4	4,4
Tilvenning og skolestart	4,5	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5
Tilfredshet	4,6	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5

Bernehageeiers vurdering

Foreldre er i stor grad fornøyde med barnehagetilbudet og resultatet er stabilt sammenlignet med forrige undersøkelse. Det skåres særlig høyt på spørsmål som angår barnets trivsel og utvikling. Når vi går bak tallene ser vi at foreldre opplever at barna deres er trygge på personalet, at de ansatte er engasjerte og tar hensyn til barnets behov, og at barnehagen legger til rette for allsidig lek og aktiviteter.

Det er noe mindre tilfredshet på spørsmålene som handler om barnehagens rammebetingelser, som bemanningstetthet, lokaler, leker, utstyr og mattilbud. Foreldre er også i litt mindre grad fornøyde med hovedområdene informasjon og medvirkning. Dette er sammenfallende med resultater nasjonalt.

Resultater fra foreldreundersøkelsen gir et godt bilde av det faglige innholdet i barnehagene, hvordan ute- og innemiljøet er og hvordan barns utvikling og trivsel er. Resultatet gir derfor barnehagene god hjelp til å vurdere og utvikle barnehagetilbudet gjennom treffsikre tiltak basert på analyse og drøfting i personalgruppa. Resultatene fra undersøkelsen drøftes også i FAU og med Samarbeidsutvalget.

5.5 Barnehageopptak

Barnehageloven § 17 krever at det skal være en samordnet opptaksprosess i kommunen. I Sortland gjennomføres hovedopptaket til barnehagene i mars, der alle barn får tildelt barnehageplass fra og med oppstart nytt barnehageår (15. august). I tillegg ivaretas alle som søker utenom hovedopptaket ved at det er kontinuerlig supplerende opptak resten av året. Det vil si at når foreldre søker om barnehageplass for barnet sitt utenom hovedopptaket, tildeles det plass så snart det er ledig i barnehagene det er søkt i. Kommunen har erfart at dette er en løsning som ivaretar foreldre, barn og barnehager på en god måte. På

kommunens hjemmeside fremgår det en oversikt over hvor det er ledige barnehageplasser i kommunen. Oversikten oppdateres hver måned.

5.6 Barnehagemyndighet

Kommunen er lokal barnehagemyndighet og skal se til at alle barnehagene i kommunen drives i samsvar med regelverket. Barnehagemyndigheten har tre virkemidler til disposisjon; veiledning, tilsyn og godkjenning. Sortland kommune deltar i et samarbeidsnettverk for barnehagemyndigheter i Vesterålen og Lødingen. Dette innebærer et samarbeid blant annet på gjennomføring av tilsyn i barnehager.

Våren 2024 ble det gjennomført tilsyn i hele regionen, og i Sortland kommune ble det gjennomført tilsyn med tre barnehager (to private og en kommunale). Tema for tilsynet var barnehagelovens krav til personalet i barnehagene, og barnehagens rutiner for kvalitetsoppfølging under dispensasjoner.

6 Konklusjon – og veien videre barnehage og skole

Kvalitetsmeldingen for skole og barnehage 2024 har som formål å gi innsikt og informasjon til kommunestyret. I denne meldingen er det redegjort for ulike områder av virksomhetene. Dette har vært ulike tallmateriale særlig for skole, og i tillegg har vi valgt å beskrive ulike områder som er relevant for arbeid med kvalitet i barnehage og skole.

Barnehage- og skoleåret 2023/2024 har vært krevende for mange av våre barnehager og skoler. Det er varierende årsaker til dette, men først av alt merkes mangelen på vikarer sterkt inn på flere av våre enheter. Små enheter kombinert med usentral beliggenhet, er faktorer som spiller negativt sammen, men også større enheter utfordres av et sykefravær som ikke dekkes opp av vikarer. Økt arbeidsbelastning for ansatte på jobb og ytterligere fare for sykefravær, er en av flere negative konsekvenser våre ledere melder om. Hvorvidt det er mulig å sikre kvaliteten som forventes i barnehage og skole når det ikke er nok folk på jobb, er et legitimt spørsmål å stille. Den totale situasjonen forverres, når vi også erfarer at det blir stadig vanskeligere å rekruttere barnehagelærere, lærere og ledere til barnehager og skoler.

Til tross for denne noe dystre beskrivelsen, har Sortland kommune mye å være stolt av. Vi har ledere som er tilgjengelig 7/24 og som jobber hardt, dedikert og målrettet for at barn og elever skal få et tilbud med høy faglig kvalitet, og for at ansatte skal få utvikle seg faglig samtidig som de skal oppleve en meningsfull og overkommelig arbeidshverdag. Vi har ansatte som står på og som gjør det de kan for å møte krav og forventninger fra mange hold. Det jobbes klokt og kunnskapsbasert for å bygge og styrke relasjoner til barn og elever, relasjoner som er det aller viktigste for barn og unges trivsel, trygghet, læring og utvikling.

Et målrettet arbeid med KIBS og tidlig innsats, samt en bedre samordning av tjenesten gjennom BTI Handlingsveileder, gir oss et godt grunnlag for helhetlig innsats også for utsatte barn og unge. På den måten skal barnehagene og skolene sammen med laget rundt barnet, rustes bedre for å kunne forebygge utenforskap, fange opp utfordringer og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle - inkludert de som har behov for særskilt tilrettelegging. Det overordnede målet er at flere skal lykkes i skolen og fullføre videregående opplæring.

I og med ny politisk styre fra og med høsten 2023, ble behandling av kvalitetsmeldingen for 2023 utsatt til desember. Det er derfor relativt kort tid siden sist behandling, og oppfølgingspunktene under vil derfor være mye av det samme som kommunedirektøren meldte i 2023.

1. Med støtte i OMNI-modellen, sterke profesjonsfellesskap og samarbeidet med OsloMet, videreføres et særlig fokus på inkludering for alle barn og unge fortsette.
2. Sluttføre prosessen med å få etablert lokalt Partnerskap mot mobbing.
3. Evaluere bruk av og informasjon om mobbeknappen, samt følge opp slik at verktøyet blir brukt i henhold til hensikt og for dem den er ment for.
4. Vurdere å innføre en modell for Barnas kommunestyre for å styrke arbeidet med elevmedvirkning.
5. Fortsette arbeidet med tidlig innsats knyttet til lesing/skriving i skole, og språk, samspill og kommunikasjon i barnehage.
6. Fortsette arbeidet med å styrke overganger gjennom hele opplæringsløpet og med særlig fokus på overgang til videregående opplæring. Dette innebærer også å få på plass samarbeidavtaler mellom Sortland kommune og Sortland videregående skole.
7. Utarbeide plan for forebygging og håndtering av vold og trusler i skole og barnehage.
8. Styrke tiltak for å sikre god rekruttering av barnehagelærere, lærere og ledere.
9. Videreføre arbeidet med å sikre tilgang til vikarer til barnehager, skoler og SFO.
10. Utarbeide samarbeidsavtale med PPD for å sikre et forutsigbart samarbeid og for at barnehager og skoler i Sortland kommune får nødvendig og tilpasset støtte i sitt forebyggende arbeid, tidlig innsats og for å følge opp barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging.
11. Implementere og følge opp felles rutiner for fraværsføring og oppfølging av fravær.

Konkretisering og utvikling av tiltakene vil gjøres i nært samarbeid med ledere i barnehager og skoler, ansattes representanter, UH-sektor og PPD.